

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Zkušenosti učitelů s komunikací s rodiči

Vypracovala: Zuzana Stupková

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Procházka, Ph.D.

České Budějovice 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích, 4. dubna 2024

Zuzana Stupková

Poděkování

Děkuji vedoucímu své bakalářské práce panu PhDr. Miroslavu Procházkovi, PhDr. za odborné vedení práce, cenné rady, směřování a čas, který mojí práci věnoval. Srdečné poděkování patří mým synům Antonínovi a Josefovi a životnímu partnerovi Jiřímu Vráželovi za neutuchající podporu a velké pochopení po celou dobu studia. Další poděkování věnuji paní Janě Mrázkové a Bc. Janě Kuncové za vytvoření podmínek v zaměstnání, které mi umožnily studium při práci a také všem trpělivým informantkám.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá způsoby, nástroji, přístupy a příležitostmi, které volí učitelky mateřských škol pro komunikaci s rodiči. Mapuje pohledy na racionální a emocionální aspekty vzájemné komunikace. Zabývá se dále oblastmi, kde zapojené učitelky cítí nižší míru jistoty. Odhaluje komunikační strategie používané v komunikaci s rodiči.

Klíčová slova:

Komunikace; škola; rodiče; komunikační strategie.

Abstrakt

This bachelor thesis follows up ways, tools, approaches and occasions, which are chosen by preschool teachers for communication with parents. It maps out rational and emotional aspects views of mutual parent – teacher communication. Further It deals with areas, where teachers feels lower degree of confidence. It reveals communication strategies which are used in parent-teacher communication.

Key words:

Communication; School; Parents; Communication strategies.

Obsah

Úvod	8
Teoretická část	10
1.1 Škola a rodina	10
1.1.1 Vývoj komunikace mezi mateřskou školou a rodiči	10
1.1.2 Jaký vliv má komunikace mezi rodiči a školou na dítě?	11
2.1 Nástroje a příležitosti ke komunikaci rodiny a mateřské školy	12
2.1.1 Zápis	12
2.1.2 Příležitosti k adaptaci dětí i rodičů	12
2.1.3 Třídní a komunitní setkávání	13
2.1.4 Individuální konzultace	14
2.1.5 Jiné komunikační příležitosti	17
2.1.6 Elektronická komunikace	18
3.1 Modely spolupráce rodiny a mateřské školy v závislosti na některých pedagogických konceptech	19
3.1.1 Začít spolu	19
3.1.2 Waldorfská pedagogika	19
3.1.3 Montessori pedagogika	19
3.1.4 Jenský plán	20
3.1.5 Daltonský plán	20
3.1.6 Další alternativní směry a rodina	21
3.1.7 Rodiče vítáni – systém komunikace	21
4.1 Některé komunikační strategie učitelů	21
5.1 Vliv komunikace na vztah rodiny a školy	23

Praktická část.....	24
6.1 Cíl práce.....	24
7.1 Metodologie výzkumného šetření	24
8.1 Realizace výzkumu.....	24
9.1 Vyhodnocení rozhovorů	25
9.1.1 Způsob předávání nebo poskytování informací rodičům nebo veřejnosti.....	26
9.1.2 Nástroje a příležitosti ke komunikaci s rodiči	29
9.1.3 Emoční stránka komunikace s rodiči	35
10.1 Diskuze.....	40
Závěr	41
Reference.....	42
Seznam příloh.....	46

Úvod

Úkoly mateřské školy dávno přesáhly pouhou funkci místa, kde děti tráví čas, zatímco jsou jejich rodiče v zaměstnání. Je to prostor pro výchovu a vzdělávání dětí a patří zcela legitimně do vzdělávací soustavy České republiky. Mateřská škola a rodiče sledují stejný cíl, kterým je rozvoj dítěte a získávání klíčových kompetencí. Spolupráce obou stran by pak měla fungovat na základě partnerství. Jeho vznik závisí na společné komunikaci a dostatečné informovanosti o dění v MŠ, budování důvěry a vzájemném pochopení (Kotová, 2021). Přestože jsou rozhovory s rodiči každodenní náplní práce pedagoga, řada z nich je vnímá jako extrémně stresující a zatěžující (Lindner, 2019).

Ale proč vlastně? Mapování racionálních a emocionálních aspektů vzájemné komunikace rodičů a učitelek je jedním z cílů této práce. Další ambicí je zachytit způsoby a přístupy, které učitelky v této oblasti volí a považují je za funkční.

K tématu komunikace učitelů mateřských škol s rodiči mě přivedla vlastní zkušenost. Dříve, než jsem se stala učitelkou, jsem byla matkou dětí, které školu navštěvovaly a byla jsem tudíž na druhé straně barikády. Zažívala jsem pocity frustrace z toho, že jsem neměla žádné informace o tom, jak se mému dítěti daří. Nevěděla jsem, co ve škole dělá. Jednou za čas jsem si na nástěnce prohlédla nový obrázek nebo výrobek. Když jsem získala odvahu se zeptat, jak se moje dítě mělo, získala jsem mile řečenou, ale strohou odpověď: „Dobře“. Nezáskala jsem ani pocit, že bych se vůbec mohla na moje dítě, jedno z mnoha, paní učitelky ptát. Necítila jsem vstřícnost. Tento odstup ve mně vzbuzoval nepříjemný pocit nervozity. Různé strany barikády proto vnímám jako správné pojmenování pro situaci, ve které jsem se cítila být. Informace byly předávány formou pokynů a příkazů s vykřičníkem na nástěnkách v areálu zařízení. Dobrý den, prosím nebo děkuji se na vzkazech neobjevovalo.

Časem jsem navázala s mateřskou školou kontakt a nabídla svoji pomoc při založení a nastavení elektronické komunikace. Spolupráce se po nějaké době přetavila v pracovní poměr. Dnes vidím jak zkušené, kvalifikované a schopné učitelky zde jsou a jak přistupují k práci s dětmi. Už vím, že jsou zde děti v dobrých rukou a je jim dobře. Jakkoliv je dnes komunikace v naší mateřské škole na úplně jiné úrovni, stále je to pro mě oblast, kde vidím prostor k rozvoji.

V této práci zkoumám, co pomáhá „bořit barikádu“ a budovat důvěru mezi rodiči a personálem školy.

„Abychom mohli efektivně komunikovat, musíme si uvědomit, že každý z nás vnímá svět jinak, a na základě tohoto poznání se musíme při komunikaci s ostatními řídit.“

Anthony Robbins

Teoretická část

1.1 Škola a rodina

1.1.1 Vývoj komunikace mezi mateřskou školou a rodiči

Komunikací v předškolním vzdělávání se zabývala ve své příručce Školy mateřské, jejich význam, účel a organizace, jakož i úřední předpisy již Ida Jarníková v roce 1926. Jak uvádí (Opravilová, 2017, str. 100), za přirozenou součást práce učitelky považuje Jarníková mimo jiné propagační a lidovýchovnou činnost a věnuje této problematice celou kapitolu.

Uvádí tři hlavní body, ve kterých má učitelka tímto směrem působit: při styku s rodinou, propagaci mateřských škol u občanstva a vlivných činitelů a též poučení rodičů a občanstva o zásadách správné výchovy a péče o dítě. Kromě propagace školy a nabídky kurzů pro ženy si představuje, že by otevřenost instituce veřejnosti měla být zajišťována nabídkou na prohlídku mateřské školy. Zde se nechala inspirovat americkými Open Days. Další formou má být dostupná schránka na nepodepsané písemné dotazy rodičů. (Opravilová, 2017)

Po roce 1948 převzal všechny mateřské školy stát a přeměnil tak pojetí výchovy a vzdělávání od reformního k učebně disciplinárnímu pojetí kolektivistické pedagogiky. Nastalo období, kdy se prestiž mateřské školy jako výchovné a vzdělávací instituce sice zvyšovala (Opravilová, 2017), ale zároveň se jako garant těchto změn veřejnosti spíše uzavírala.

V povinných programech pro mateřské školy před rokem 1989 se uvádí požadavky na spolupráci s rodinou (Koťátková, 2014). Praxe však těmto požadavkům zdaleka neodpovídala. Ten, kdo určoval způsob a četnost komunikace a spolupráce byla škola. Možnosti byly velmi omezené, rodiče měli určené prostory, kam měli přístup a třídu viděli pouze při příležitostech konání besídek nebo schůzek. Komunikace byla spíše omezena na podávání informací a poskytování rad rodičům (Rabušicová, Šedřová, Trnková, & Čiháček, 2004).

V novodobé historii předškolního vzdělávání, po roce 1989 přispěla možnost výběru školy k postupné změně komunikace. Rodičům není lhostejné, co se děje za zdmi mateřských škol a jak je zacházeno s jejich dětmi. Ve vzdělávacím systému pozorujeme tržní model, který vyvolává potřebu spolupráce a komunikace školy s rodiči (Rabušicová, Šedřová, Trnková, & Čiháček, 2004). Současný styl a možnosti komunikace jsou ovlivněny značnou informační silou

sociálních sítí, možností sdílet a nacházet informace o škole na internetu, dostupnou odbornou i populární literaturou, technicky-informačními možnostmi a vzděláváním učitelů. Tržní prostředí může mít však v komunikaci i fungování škol pozitivní i negativní vliv díky neúměrnému tlaku na pedagogy i vedení škol. Roli také hraje typ lokality, kde se škola nachází. Vesnické mateřské školy mají užší vztahy s rodiči, jejich větší podporu a komunikují důvěrněji, než školy z velkých měst (Průcha, 2016).

1.1.2 Jaký vliv má komunikace mezi rodiči a školou na dítě?

Úkolem školy je vytvoření aktivního vztahu s rodiči. K tomu je potřeba více než jen základní nebo formální zapojení pedagoga. Za důležité v tomto vztahu se považuje pocit vzájemné sounáležitosti s respektem a úctou. Takový vztah se dobře navazuje jen když se obě strany znají (Lindner, 2019). Proto je nutné s nimi počítat a brát je jako součást práce s dětmi. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání přímo ukládá učitelům se zákonnými zástupci komunikovat, provádět poradenské činnosti pro rodiče a také nepřehlížet názory, přání a potřeby rodičů a reagovat na ně (RVP PV, 2021). Důležitost fungující komunikace je tedy nezbytným základem, na kterém se dá vztah rodiny a školy vystavět (Rabušicová, Šedřová, Trnková, & Čiháček, 2004). Z empirické studie (Hejzlarová, Muralová, Konrádová, & Hejzlarová et al., 2021) zaměřené na adaptaci rodičů jasně vyplývá, že rodiče oceňují jakékoliv informace, jakkoliv obsáhlé nebo významné. Pokud však nedostávají žádné informace, dochází u nich k pocitům frustrace. To potvrzují i Rabušicová, Šedřová, Trnková, & Čiháček, 2004, kteří se odkazují na Watzlavika a tvrdí, že nelze nekomunikovat. Nejen sdílení informací, ale i jejich nedostatek nebo úplná absence poskytuje druhé straně sdělení. V případě absence však negativní. Tyto nepříjemné pocity rozporu mezi mateřskou školou a rodinou často způsobuje právě nevhodná komunikace nebo, lépe řečeno, nedorozumění, která pro (ne)komunikaci vznikají (Mertin, 2016). Důležitost kvalitní komunikace potvrzuje také Česká školní inspekce, která ve svých Kritériích hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání pro školní rok 2023/24 stanovuje jako jedno z kritérií udržování konstruktivní komunikace nejen s dětmi, ale také s rodiči. Dle ČŠI má škola mít jasně nastavený mechanismus zpracovávání a řešení podnětů a jejich projednávání. Je vhodné si komunikační pravidla nastavit ideálně na začátku docházky nebo školního roku tak, aby vycházela z rovnoprávného vztahu obou stran (NPI, 2023). Dostatečná komunikace a spolupráce již před nástupem do předškolního zařízení je považována za nutnou a důležitou také z důvodu hladkého přechodu z čistě domácí péče

do mateřské školy. Lze se tak vyhnout přirozené nejistotě rodičů při nástupu a následné docházce do MŠ (Sandbothe, 2012). Komunikace je základní stavební kámen budování důvěry ve vztahu rodičů a učitelů a vede k rozvoji efektivního partnerství. (Hummel, Cohen, & Anders, 2022). Spolupráce rodin a škol je nejen jedním z pilířů inkluzivního vzdělávání a komunitních škol, ale především ukazatelem kvality ve vzdělávání obecně (Felcmanová, 2013). Mnoho studií (Miedel & Reynolds, 1999), (Bempechat & Shernoff, 2012) také potvrzuje, že angažovanost rodičů v předškolním vzdělávání vede k větší školní úspěšnosti jejich dětí. Kromě toho také zlepšuje sociální dovednosti dětí a zmírňuje problémy s chováním ve třídě (Tutt, 2021). Výsledky studií trvale potvrzují jasné výhody a dlouhodobý dopad na dítě, když škola a rodiče tvoří spolupracující tým (Kinderpedia, 2022). Je dokonce již vyvráceno, že by úspěšnost dětí ve škole byla spojena s jejich materiálním zabezpečením, jak se v minulosti předpokládalo. Naopak je prokázáno, že děti, žáci nebo studenti dosahují studijního úspěchu, když jsou rodiče zapojeni a komunikují bez ohledu na příjem nebo původ (Henderson & Mapp, 2002).

2.1 Nástroje a příležitosti ke komunikaci rodiny a mateřské školy

2.1.1 Zápis

Jedním z prvních kontaktů rodičů s vybranou mateřskou školou bývá právě zápis. Aby proběhl pro rodiče i školu hladce, doporučuje MŠMT zaměřit se na dostatečnou informovanost zákonných zástupců s trvalým pobytem ve spádové oblasti. Doporučuje využít všechny dostupné a v místě obvyklé způsoby komunikace, ať už se jedná o webové stránky školy a zřizovatele, sociální sítě, vývěsky nebo i místní tisk (Ministerstvo školství a tělovýchovy, 2021). Samotný proces zápisu probíhá formou pohovoru (Lindner, 2019), který vede ředitelka školy a je vhodná přítomnost i budoucí třídní učitelky. Jedná se o příležitost k založení dobrého vztahu s rodiči.

2.1.2 Příležitosti k adaptaci dětí i rodičů

2.1.2.1 Kluby pro batolata, hrací dny

Efektivní nástroj adaptace dětí, ale i jejich rodičů jsou různě organizovaná setkání rodičů s dětmi v prostorách mateřské školy s učitelkami. Jsou zaměřené na nějakou stálou aktivitu nebo dílny různého zaměření. Může se jednat o kluby pro batolata (Svobodová, 2010), dílny pro rodiče s dětmi nebo další formy více, či méně pravidelného setkávání ještě před zápisem. Vzniká zde prostor pro navázání vztahu dítěte i rodiče s učitelkou a pro neformální komunikaci.

Další možností jsou různé formy tzv. hracích dnů před zahájením školní docházky, kde se mohou rodiče spolu s dětmi přijít seznámit s prostředím i pedagogickým personálem školy.

2.1.2.2 Úvodní schůzka

Schůzka, kde se sejdou učitelky, někdy také ředitelka, s nově nastupujícími rodiči se v různých mateřských školách koná v odlišných termínech. V horším případě až po začátku školního roku, na konci prázdnin nebo ideálně bezprostředně po ukončení zápisu, jak doporučuje (Väterová, 2022). Některé mateřské školy využívají zasílání pohlednic, pozvánek nebo letáků rodičům dětí, které budou v budoucnu zařízení navštěvovat. Kladou důraz na uvítání rodičů a na to přesvědčit je o nadšení učitelů učit a vychovávat jejich děti. Pokud se rodiče nemohou zúčastnit schůzky, volí potom telefonický rozhovor (Amoson, 2019). Úvodní schůzka slouží k seznámení rodičů s učitelkou, prostředím mateřské školy, jejím fungováním a principy. Nabízí prostor pro představení adaptačního období. Nastíní, co může dítě během něj prožívat a jaké následky to na něj může mít. Lze hovořit také o tom, jak je možné dítě podporovat, aby pro něho byl vstup do vzdělávacího systému co nejsnadnější. Za vhodné se považuje nabídnout rodičům tištěný materiál s tématy podpory dítěte před vstupem do MŠ. Upozornit je na možnost postupné adaptace a zdůraznit vhodnost individuálního přístupu dle aktuální zralosti dítěte. Pro zvládnutí vstupu dítěte do MŠ bez negativních následků je bezpodmínečné, aby pedagog a rodič spolupracovali a zohlednili potřeby dítěte (Väterová, 2022). Vhodnou praxí, se kterou mají učitelky dobré zkušenosti, je na úvodní schůzce probrat s rodiči jejich obavy a vlastní negativní vzpomínky na mateřskou školu a vyvrátit je dříve, než se vytvoří komunikační bariéry (Svobodová, 2010). Na úvodní schůzce je prostor pro rady rodičům nově nastupujících dětí. Jak s dětmi o nástupu do nového prostředí hovořit, aby pro ně byla následná adaptace a vytvoření si kladného vztahu ke škole co nejjednodušší (Kotvová, 2021).

2.1.3 Třídní a komunitní setkávání

K tomu, aby mateřská škola využila i celou řadu volnějších forem a příležitostí ke komunikaci slouží, kromě jiných, společné dílny s rodiči. Tradičně se jedná o setkávání například před Vánoci, u příležitosti Dne matek, otců nebo rodin, kde pedagogický personál připraví jednoduché výtvarné a pracovní aktivity, které vykonávají rodiče společně s dětmi. Lektorem se však může stát i některý z rodičů (Svobodová, 2010), kde výměna rolí obě strany sblížuje. V závěru setkání může být připraveno občerstvení, které donesou sami rodiče nebo se

o přípravu podělí s dětmi a učitelkami. Jak průběh činnosti, tak posezení jsou dobrými příležitostmi k neformální komunikaci rodičů s pedagogy i rodičů vzájemně mezi sebou. Dalšími možnými příležitostmi bývají společné brigády a péče o majetek školy, „kde nejde ani tak o hotovou věc, ale o proces, který spolu prožíváme“ (Svobodová, 2010). Ukázky výchovné práce, besídky, akademie nebo sportovní akce, jsou příležitostmi, kde jejich průběh nabízí také mnoho prostoru pro uvolněnější formy interakcí. Vhodnými aktivitami pro vtažení rodičovské nebo například absolventské veřejnosti jsou také dny otevřených dveří, tematické stezky a školní slavnosti (Svobodová, 2010) organizované při široké škále příležitostí: státní, církevní nebo pohanské svátky, začátek nebo konec ročních období, různá místní nebo jiná výročí. Na startu nebo v cíli takových stezek, případně v průběhu slavností nalezneme také dostatek příležitostí k méně formální komunikaci s rodiči a dalšími účastníky.

2.1.4 Individuální konzultace

Učitel má, jako odborník na výchovu a vzdělávání, poskytovat rodičům v těchto dvou oblastech odborné konzultace (Mertin, 2016). Příležitostí a důvodů k individuální konzultaci nebo setkání vyplývá během školní docházky celá škála. Každý rodič má mít možnost konzultovat vše, co se týká svého dítěte v soukromí, bez přítomnosti ostatních rodičů (Rodiče vítáni, 2021). Vždy je vhodné při takové schůzce mít pečlivě připravená fakta a argumenty. A to v okamžiku, kdy schůzku iniciuje rodič, ale také když je schůzka navrhována učitelkou. V druhém případě je dobré rodiče také obeznámit s důvodem schůzky a zorganizovat ji v dobu, která vyhovuje oběma stranám a postarat se o klidnou a přívětivou atmosféru. Je vhodné si s druhou stranou stanovit časový rámec, ve kterém budou mít rodiče prostor pro vlastní vyjádření a učitel pro představení svého úhlu pohledu. Vždy je důležité v úvodu rozhovoru vyjádřit pozitiva a teprve poté sdělovat informace o tom, co se nedaří (NPI, 2023). Věcná komunikace s nadhledem, prostor pro rovnocennou diskuzi, respektující komunikace, aktivní naslouchání se shrnutím toho, na čem se při schůzce obě strany dohodly nebo informovaly, je podstatou úspěšné konzultace (Mertin, 2016). V případech, kdy si to situace žádá, je vhodné přizvat třetí stranu. Vždy je třeba mít na paměti společný zájem obou stran a tím je péče o svěřené dítě (NPI, 2023).

2.1.4.1 *Rozhovor o adaptaci*

Adaptační rozhovor avizuje učitelka již při úvodním setkání a plánuje ho na dobu několika týdnů po začátku docházky. Za vhodné se považuje domluvat takový rozhovor alespoň 10 dnů předem. Jedná se o příležitost v klidu shrnout adaptační období a porovnat dojmy. Kromě toho poslouží rozhovor k navázání bližšího vztahu a k vybudování důvěry (Lindner, 2019). Podkladem setkání jsou průběžné záznamy o adaptaci dítěte, postřehy nebo také zážitky s dítětem. Také Ulrike Lindner (2019) poukazuje na důležitost pozitivního začátku rozhovoru, jak bylo uvedeno již dříve. Praktickou pomůckou a vodítkem může být jednoduchý formulář Příprava úvodního rozhovoru (Příloha 1 této práce). Za vstřícný krok se považuje informovat rodiče pár slovy již o prvním dnu ve škole (Amoson, 2019).

2.1.4.2 *Rozhovor o vývoji dítěte*

Dle RVP PV je učitel povinen průběžně vést s rodiči dětí rozhovory o tom, jak dítě prospívá, o jeho rozvoji a učení. Cílem takového rozhovoru je vyměnit si informace o vývoji a dění posledních měsíců. Kromě toho také vytvoření nebo prohloubení vzájemně partnerského vztahu. Případně také dohodnutí výchovných cílů nebo stanovení podpůrných opatření v souladu s vývojovou fází dítěte. Takovým rozhovorem dává škola najevo, že je i pro ni vývoj dítěte důležitý. Pro rodiče bývá taková schůzka poutavá a rádi ji absolvují.

Rozhovor probíhá jednou až dvakrát ročně. Pravidla pro stanovení termínů pohovorů se v různých školách liší. Důležité je si na něj vyhradit dostatečné množství času. Lindner (2019) navrhuje 60 minut, z toho 15 minut na přípravu. Na schůzku je možno předem rodičům zaslat pozvánku. Přítomna by měla být jedna nebo dvě učitelky, asistent pedagoga, pokud to má opodstatnění a zákonní zástupci. V případě, že dítě dokáže zhodnotit a hovořit o svých výsledcích, může být také přítomno. Obsah takové schůzky je důvěrný a doporučuje se vyhotovit o něm písemný záznam, který obě strany podepíší (Příloha 3 této práce).

Před vlastním rozhovorem je bezpodmínečně nutná jeho příprava s pomocí dokumentačních systémů, portfoliem dítěte, rozhovorů s kolegyní a několikadenního pozorování dítěte. Pro navození uvolněnější atmosféry a zbavení se nervozity, je dobré uvést hned na začátku (u většiny dětí), že vývoj dítěte probíhá „řádne“. Praktickým tipem pro vedení rozhovoru je vyložení kartiček s jednotlivými oblastmi vývoje dítěte, o kterých se bude hovořit a postupně je rodičům předkládat. Rodiče tak ví, kam bude ještě rozhovor směřovat a učitelka

tak na žádnou oblast nezapomene. Oblasti, o kterých se hovoří, jsou emocionální, sociální, kognitivní a motorický vývoj a řeč (Lindner, 2019), (Blažková, Hlavová , Pechanová , & Petrů Puhrová, 2023). Podrobné schéma rozhovoru představuje Příloha 2 této práce.

Rozhovor o vývoji dítěte má však i svá úskalí. Je vhodné vyhnout se monologu a dbát na pravidelné a cílené zapojování rodičů do rozhovoru. Nemají se řešit jakékoliv problémy s dítětem nebo rodinné problémy, pokud to přímo nesouvisí s jeho vývojem. Problémy se řeší okamžitě, když nastanou (American Federation of Teachers, 2007).

2.1.4.3 *Když je problém ze strany rodičů nebo školy*

Konflikt nebo problém nastávají v živém organismu jako je mateřská škola zcela běžně, patří k životu. Pramenit může z různých očekávání, představ, životních plánů nebo nečekaných situací. Ze strany rodičů se může jednat o kritiku nabídky školy nebo způsobu péče o jejich dítě. Nebo v jakýchkoliv jiných případech, kdy mají pocit, že spolupráce s mateřskou školou má smysl. Ze strany učitelek může jít o téma vývojového opoždění dítěte nebo například o problematické chování rodičů nebo dítěte, které má dlouhodobější charakter. V takových případech má také smysl navrhnout individuální schůzku. Problémy běžného charakteru je vhodné řešit hned, když nastanou, například mezi dveřmi. Správným přístupem a díky odpovídajícím technikám rozhovoru se dá konflikt zvládnout a problém vyřešit. Rozhodující je problémům se nevyhýbat, ale řešit je správně.

Rozhovoru o konfliktu se účastní ti, kterých se týká. Na každé straně má být vyrovnaný počet účastníků (např. 2 rodiče, 2 učitelky). V případě, že je nutné řešit problém, který má učitelka s rodičem nebo obráceně, je vhodné přizvat ředitelku školy, která hájí stanovisko zařízení. Schůzka by neměla trvat déle než 45-60 minut. Pro obě strany je takový rozhovor obvykle zdrojem stresu, který lze minimalizovat změnou úhlu pohledu na problém z té druhé strany a dobrou přípravou na rozhovor. Pokud je v podezření ohrožení dítěte, je důležité předem toto podezření projednat s vedením školy a vytvořit si možné strategie. Široce doporučovaná je relaxace před náročným rozhovorem. Připravené prostředí a vstřícné přivítání přispěje k lepší atmosféře rozhovoru. Někdy je nutné dát rodičům šanci vypustit přetlak, i když si to sám pedagog dovolit nemůže. Stejně tak je ale důležité nenechat se urážet a neostýchat se (Blažková, Hlavová , Pechanová , & Petrů Puhrová, 2023). Obvykle se taková situace odehraje na začátku rozhovoru. Pocity a námitky rodičů je potřeba brát vážně a také projevení

úcty a ocenění výchovných úspěchů je vstřícným krokem směrem k druhé straně. Být pozitivní a hledat společné řešení je způsob, jak nalézt návrh řešení, který vyhovuje oběma stranám (Lindner, 2019). Mezi další rady na úspěšný rozhovor o problému patří zklidnění se, pokud dochází k negativnímu vývoji rozhovoru. Vyhnout se obranným reakcím, pojmenovávat problém, potřeby a zájmy a společně nalezené řešení následně evaluovat (Rayner, 2021).

2.1.4.4 Každodenní, nahodilé „mezi dveřmi“

Rozhovorů mezi dveřmi proběhne za celý školní rok několikanásobně větší množství než těch pečlivě připravených právě proto, že se odehrávají každý den. *„Základy vztahů mezi školou a rodiči se většinou budují při příchodu dětí do školy a při jejich vyzvedávání. Právě tady se rozhoduje o tom, zda k vám budou rodiče přistupovat otevřeně a s důvěrou, nebo zda vám budou připadat rezervovaní, či dokonce odmítaví. Právě kvůli vytvoření dobrého, důvěrného vztahu jsou tyto rozhovory tak důležité“* (Lindner, 2019, str. 96). Kvalita vztahů utváří nejen atmosféru zařízení, ale i jeho image (Huppertz, 2021). Při každodenních rozhovorech není neformální způsob vedení rozhovoru na škodu. Naopak, napomáhá budovat blízkost a důvěrnost ve vztahu s rodičem. Pedagog je ten, který jako profesionál přebírá iniciativu ke komunikaci a má být v tomto směru proaktivní (Huppertz, 2021).

Individuální schůzky není vhodné plánovat na dobu příchodu a odchodu dětí z důvodu ochrany soukromí. Stejně tak, na hovory o problémech je potřeba najít vhodnější chvíli. Mezi dveřmi se učitelky nemají loučit pouze s dětmi, ale také s rodiči. I když jsou někteří rodiče sympatičtí více než jiní, je nutné ke všem i zde přistupovat stejně. Doporučuje se jednou za čas oslovit i rodiče, kteří kontakt nevyhledávají. Každý rodič preferuje jinou intenzitu kontaktu, vždy má však platit zásada vstřícnosti (Huppertz, 2021).

„Mezi dveřmi“ probíráme celou škálu různých konverzačních témat, provozních požadavků a proseb. Nikdy však v tuto chvíli neotevíráme žádná kritická témata nebo rozhovory o problémech, které nepřísluší pozornosti ostatních rodičů.

2.1.5 Jiné komunikační příležitosti

Vhodnou příležitostí k navázání nebo prohloubení vztahů je také účast rodičů na výletech organizovaných školou, která může být přínosná z obou stran. I když mateřské školy nemají ze zákona povinnost zřizovat radu školy, mnohdy může vztahy posílit. Zvláště když vznikne z iniciativy rodičů a jsou mezi jejími členy a zařízením vybudovány neformální přátelské vztahy

(Svobodová, 2010). Rodiče můžeme požádat o pomoc s organizací sportovních akcí, besídek, karnevalů a dalších aktivit školy. Obohacením také může být exkurze do podniku, kde některý z rodičů pracuje nebo představení jejich povolání různou formou prezentace. Stejně tak se rodiče mohou jako *vedoucí kroužků* zapojit do vzdělávání dětí (Čapek, 2013). *Kurikulární setkání*, kde mají rodiče možnost se od učitelů a vedení školy dozvědět jaké výukové metody a proč se používají nebo zavádějí, zejména těch nových. Taková setkání mohou mít formu například rodičovské kavárny. Téma pomáhají vybrat sami rodiče, pedagogové nebo vedení školy a přizvání mohou být i odborníci. Obdobou je *rodičovské vzdělávání*, které má buď běžný nebo kompenzační charakter (Rabušicová, Šedřová, Trnková, & Čiháček, 2004). *Návštěva pedagoga v rodině* – zejména v rámci malých obcí se pedagog setkává s rodiči na veřejných akcích i v rámci běžného života. Návštěvu domácnosti je možné uskutečnit také z různých důvodů, kdy se rodiče mohou obávat do školy docházet, je možno využít i terénního pracovníka (Chytilová, 2021). Další formou komunikace nejen s rodiči, ale širokou veřejností jsou příspěvky v místních novinách nebo časopisech (American Federation of Teachers, 2007).

2.1.6 Elektronická komunikace

Pokrok a digitalizace se nevyhýbá ani předškolním zařízením a je potřeba počítat také s tím, že rodiče, stejně jako v roce 2024 všichni, vyhledávají informace zejména na internetu. *Webové stránky* jsou první vizitkou školy, kterou rodiče uvidí, když ji budou na internetu vyhledávat. Internetové stránky mateřské školy slouží nejen k poskytování zákonných informací jako jsou informace zveřejňované dle zákona č. 106/1999, úřední deska nebo e- podatelna. Dalšími dokumenty, které jsou na webu zveřejňovány jsou zřizovací listina, školní vzdělávací plán, případně také třídní vzdělávací programy, projekty, školní řád nebo jídelní lístek se seznamem alergenů. Dalšími informacemi, které rodiče na webu najdou jsou informace k zápisu do MŠ, o třídách, učitelkách a dalším personálu školy. Umístit můžeme fotogalerii, ceník a kontakty (Límová, 2021). Průběžné informace se mohou poskytovat elektronickou formou buď e-mailem nebo poslední dobou oblíbenými a rozšířenými uzavřenými skupinami na Facebooku, Messengeru nebo WhatsAppu, které mají výhodu okamžitých informací a možných reakcí na ně nebo diskusní fóra pro rodiče (Chytilová, 2021). Sofistikovaným způsobem a praktickým pomocníkem v komunikaci jsou také aplikace a weby speciálně vyvinuté pro potřeby mateřských škol s evidencí docházky a dalšími potřebnými komponenty

s přesahem do fungování interního systému MŠ (například Lyfle, Správa MŠ, Twigsee, Škola v mobilu a další).

3.1 Modely spolupráce rodiny a mateřské školy v závislosti na některých pedagogických konceptech

3.1.1 Začít spolu

V tomto konceptu hraje spolupráce mezi školou, rodinou a komunitou velice významnou roli. Rodiny jsou zde vnímány jako primární vychovatelé svých dětí, kteří mají na výchovu svých dětí největší vliv. Učitelka utváří partnerský vztah s rodinami dětí a nabízí možnosti aktivně vstupovat do vzdělávání. Jejich zapojení vítá. Rodiče dostávají příležitost spolurozhodovat o podpoře učení a rozvoje jejich dětí i o záležitostech souvisejících se životem třídy. Ke sdílení informací o pokroku dítěte užívá škola formální i neformální komunikační strategie, je v pravidelném kontaktu s rodiči dětí a informuje je průběžně. Kromě sdílení informací o dítěti se vzájemná komunikace týká také poznávání rodinného zázemí, což vede k lepšímu pochopení dítěte učitelem. Zároveň učitel nabízí příležitosti, ve kterých se mohou rodiny učit navzájem. Informace, které od rodiny a širší komunity získá, využívá učitelka k obohacení vzdělávání. Začleňuje témata, která korespondují se zkušenostmi dětí z jejich života v rodině nebo komunitě. Pomáhá také rodičům orientovat se v informačních zdrojích a poskytuje poradenství potřebné ke zlepšení kvalit učení a rozvoje dítěte i v domácím prostředí (Tankersley & Tuna, 2011).

3.1.2 Waldorfská pedagogika

Zásadním principem waldorfského učení je nápodoba. Přesto, že si děti v tomto typu mateřských škol utváří vztah k dospělým napodobováním vychovatele, značný vliv zde má i rodina. Klade se důraz na individualitu a soulad s výchovou v rodině (Opravilová, 2016). Rodiče dětí se významnou měrou podílejí na organizaci a životě školy. Účastní se všech důležitých okamžiků – svátků, slavností, výletů, někdy spolupracují i při vyučování (například účastí v projektech).

3.1.3 Montessori pedagogika

Ve filosofii Montessori je přístup zaměřen na individualitu dítěte a z tohoto důvodu zdůrazňuje důležitost vztahů mezi dětmi, učiteli a rodinami. Proto, aby mohli průvodci v těchto školách na

základě svých pozorování a zkušeností podporovat u dětí kreativitu, nezávislost a sebemotivaci, je nezbytné efektivně komunikovat s rodiči. Zapojení rodičů je zde podmínkou. Škola rodičům umožňuje pozorovat děti ve třídě, nabízí účast na rodičovských konferencích a při dobrovolnických akcích (Parent-teacher relationships in Montessori schools, 2023).

V prostředí škol Montessori je vztah rodiny a školy zásadní vzhledem k podpoře individuality dítěte (Zelinková, 1997). Naďa Kalousková z Montessori Trutnov uvádí: *“Nemyslím si, že jsou děti, pro které Montessori systém není vhodný, ale jsem si jistá, že jsou rodiny, pro které není vhodný. Pokud my vedeme dítě k samostatnosti a doma za něho vše dělají rodiče nebo naopak dítě funguje na rozkazech a zákazech, zpravidla se stává, že rodiče od školy očekávají něco, co jim škola nenabízí a nabízet nechce.”* (Kalousková, nedatováno). V MŠ Andílek preferují při přijímání dětí, případně rodiče přijímaných dětí, jež mají předchozí zkušenost s tímto prostředím anebo projevují o filosofii Montessori dlouhodobý zájem (Andílek Montessori, nedatováno).

3.1.4 Jenský plán

Jenské školy vyžadují mnohem větší zapojení rodičů do školní oblasti než školy běžné. Spolupráce rodičů s výzdobou a zařízením tříd nekončí. Jenská škola není společností izolovaných individualit – děti, učitelé i rodiče žijí ve společenství, kde si všichni pomáhají, spolupracují, řeší problémy společně. Učitel zde není nejdůležitějším člověkem, ale jsou to děti s rodiči. Pravidelně jednou měsíčně se konají rodičovské schůzky, které poskytují prostor k diskusi s učiteli o specifických skupinových problémech a pravidelné individuální rozhovory mezi rodiči a učiteli pomáhají podpořit osobnostní rozvoj dítěte. Kromě toho existují ještě většinou skupiny svépomoci pro rodiče dětí s narušeným chováním a pro děti se slabým prospěchem. Rodiče těchto dětí se scházejí také zhruba jednou za měsíc a řeší společné problémy (Šimková, 2014).

3.1.5 Daltonský plán

„Daltonský učitel by měl chtít po rodičích žáků, aby se stali součástí školy, aby se spolupodíleli na tvorbě portfolií svých dětí, aby byli vnitřně přesvědčeni o daltonské metodě, aby školu podporovali také zvenku. Naopak učitel by měl vyvíjet iniciativu týkající se vnitřního řízení chodu školy. To znamená být aktivní, kooperovat jak s žáky, tak se svými kolegy a vyvíjet

iniciativu. Tím se zvyšuje pocit sounáležitosti, který vede k lepší pracovní metodě a spolupráci ve škole“ (Lísková, 2017)

3.1.6 Další alternativní směry a rodina

Ve Freitenovské škole se snaží o co největší spolupráci s rodinou, protože škola je pokračováním rodiny, ne vytržením ze známého a bezpečného prostoru. (Freinetovská škola, Otevřená škola, otevřené vyučování, nedatováno). Také v dalších alternativních pedagogických směrech jsou vztah a komunikace s rodinou důležité už jen z výchozích filosofí a odlišností těchto směrů. Například v pedagogice Franze Ketta je důležitá existence člověka jako takového, která se uskutečňuje ve vztazích (Pedagogika Franze Ketta, nedatováno).

3.1.7 Rodiče vítáni – systém komunikace

Nejedná se o pedagogický směr, ale spíše o způsob fungování mateřské školy a její spolupráci s rodinou. Certifikaci této značky lze dosáhnout po splnění několika kritérií, která souvisí s komunikací s rodiči.

- Umožnit bez problémů vstup do prostor mateřské školy.
- Aktivní oboustranná a partnerská komunikace. Rodiče mají možnost podat i získat potřebné informace.
- Rodiče mají k dispozici informace o tom, co a kdy se ve škole děje.
- Rodičům jsou poskytovány konzultační schůzky, záležitosti týkající se dětí se neprobírají před ostatními rodiči.
- Pořádání akcí pro rodiče v termínech a hodinách, kdy se mohou opravdu zúčastnit.

4.1 Některé komunikační strategie učitelů

Rolí učitele ve vztahu k rodiči je vytvářet podmínky pro obousměrnou komunikaci a být nápomocný rodičům, aby lépe porozuměli vzdělávání a výchově. Dobrá komunikace a spolupráce s rodiči je jedním z ukazatelů efektivní školy. Snaha o budování partnerství je pohonem pro její kvalitní rozvoj (Rabušicová , Šedřová , Trnková, & Čiháček, 2004). Kromě popsaných příležitostí a způsobů komunikace hraje významnou roli i komunikační styl obou stran, odlišné komunikační potřeby různých rodičů a jejich postoj ke škole. V souvislosti s tím lze doporučit komunikační strategie podle významných rysů komunikačních typů rodičů a navozených situací (Lindner, 2019):

- *Dávat do popředí výchovné úspěchy rodičů a postupy ve výchově hledat společně, místo udílení cílených pokynů.* To ocení zejména rodiče, kteří zažívají pocit přetěžování, dávají najevo svoji bezradnost, často se ptají na názor druhých nebo na to, co vůbec mají dělat. Dále také ti, kteří odpovědnost za své děti, způsob jejich výchovy i za své jednání spíše přenechávají na druhých.
- *Nenechat rodiče převzít vedení rozhovoru a dbát na to, aby učitelku bral stále vážně jako odborníci.* Riziko přenechání iniciativy ve vedení rozhovoru se objevuje zvláště při rozhovorech s nápomocnými rodiči, kteří jsou ochotni pomáhat a přebírat zodpovědnost. Nebo s těmi, kteří často působí sebevědomě, zejména když komunikují s někým, kdo se jeví slabším. Jakkoliv je potřeba jejich ochotu ocenit, tak by ale nemělo dojít k tomu, aby se takový rodič stal privilegovaným rodičem nebo náhradní učitelkou.
- *Posilovat sebedůvěru rodičů a podpořit je. Reagovat na první náznak nevole, aby nedocházelo ke gradaci potlačované nespokojenosti.* Zvláště pokud se jedná o obětavý typ rodiče, který má obavy z toho, že by obtěžoval, ztratil na oblíbenosti, nebo chce vyhovět. I když se takový rodič pro druhé i své dítě obětuje a je velmi nápomocný a sdílný, zároveň však těžko formuluje svoje představy a přání.
- *Zachovat klid a reagovat výhradně věcně. Projevit pochopení pro daný problém, ale nestavět se do podřízené role omluvami, které nejsou na místě.* Takovou strategii je vhodné volit vždy, když je rozhovor laděn agresivně, hrozí konflikt nebo pod vlivem stresu reaguje druhá strana neadekvátně. Je potřeba si uvědomit, že se jedná o příznak vlastní bezmocnosti komunikačního partnera. Přenesením odpovědnosti na svůj protějšek, tak odpoutává pozornost od vlastních obav. *Obtížná situace se nejúčinněji zklidní v případě, že nedojde k hádce a protistranu se podaří zapojit do řešení.*
- *Projevit zájem o sdělované informace.* Ve všech rozhovorech s rodiči. I v tom, kde má rodič potřebu stále i bez vyzvání hovořit o svých kontaktech, vědomostech nebo výsledcích svého dítěte. Je potřeba mít na paměti, že takovým chováním obvykle maskuje své nízké sebevědomí. Lindner (2019) doporučuje *udržet rozhovor v rovnocenném postavení obou stran s tím, že se mohou například důležité kontakty hodit celé škole.*
- *Na rozhovor je důležité se dobře připravit a snažit se v průběhu rozhovoru zjistit, proč jsou pro rodiče konkrétní věci tak důležité.* Připravenost se vyplatí, pokud hovoříme s někým, kdo ví přesně co je správné a svoje názory šíří jako obecně platné pravdy. Což může vést jejich partnera k pocitu kritiky. Nejde však o záměrné ponižování nebo kritizování, ale

o prosazování vlastních představ. *Zde je potřeba nenechat se strhnout k protiútoků nebo dohadům o správnosti názoru.* Také tito rodiče chtějí pro své dítě to nejlepší.

- *Nabídky na rozhovor a součinnost nabízet opakovaně.* Takovou snahu je potřeba vyvinout, pokud je rodič spíše nenápadný, nemívá žádné požadavky a téměř neklade otázky. Působí zdrženlivě, odtažitě, komunikuje věcně a jeho výroky jsou neosobní. Nejedná se však o záměr, ale spíše o sebeobranu, ostýchavost nebo společenskou neobratnost.
- *Dbát na téma rozhovoru, nenechat se odklonit od tématu a předem jasně definovat své cíle. Stanovit si, co se potřebujeme dozvědět a čeho chceme dosáhnout. Nenechat překročit časový limit a upozornit na plánovanou délku rozhovoru.* Takto stanovená pravidla pomohou při jednání s rodičem, který se snaží dosáhnout pozornosti zvýšenou mnohmluvností, sklonem k přehánění a dramatizování. Jednání s upovídaným rodičem je náročné. Stojí za ním však obava z toho, že si jich nebude nikdo všímat a nebudou vyslyšeni.

5.1 Vliv komunikace na vztah rodiny a školy

Spolupráce mezi rodiči a mateřskou školou je považována za součást kvalitního předškolního vzdělávání. Hlavním zájmem rodičů je, aby bylo o jejich dítě dobře postaráno. Za vřelé a bezpečné místo pro svoje děti, ale i pro sebe samotné vnímají rodiče takovou mateřskou školu, která dbá na budování vztahu s rodiči (Vuorinen, 2018). Jeho prohlubování snižuje nejistotu, kterou mohou rodiče cítit. Rodiče oceňují také autenticitu takového vztahu. To, že se nemusí přetvařovat a stylizovat se do role lepšího rodiče, než ve skutečnosti jsou. Kromě toho jako důležitou vnímají rovnocennost, vzájemnost a oboustranné doplňování ve výchově. Oceňují také, pokud jsou učitelkami informováni nejen o aktivitách, ale také o tom, co se za těmito aktivitami skrývá. Takto fungující vztah má v průběhu času za následek důvěru rodičů k učitelkám, k jejich úsudku a odbornosti.

Pokud je však vzájemné komunikace a informací nedostatek nebo odpovědi na otázky jsou vnímány jako neuspokojivé, dochází k nespokojenosti a frustraci rodičů. Příčinou negativních pocitů ze strany rodičů je také povrchní a stručný styl podávání informací, netransparentnost v komunikaci a nedostatečný dialog. Ti se pak cítí být bezmocní, nepochopení, ignorováni nebo zažívají obavu ze škatulkování při snaze navázat kontakt s nevstřícnou a nekomunikující učitelkou. Rodiče jsou různorodá skupina. Je potřeba proto zvážit komplexnost spolupráce rodičů a školy (Vuorinen, 2018).

Praktická část

6.1 Cíl práce

Cílem praktické části práce je na základě kvalitativní metodologie zachytit názory a zkušenosti učitelek mateřských škol na způsoby, nástroje, přístupy a příležitosti, které volí pro komunikaci s rodiči. Zmapovat pohledy participantů na racionální a emocionální aspekty vzájemné komunikace a na oblasti, ve kterých zapojené učitelky cítí nižší míru jistoty. Dále si výzkum klade za cíl odhalit komunikační strategie, které učitelky volí v různých situacích a pohled na přínos komunikace s rodiči pro jejich práci, dítě nebo vztah s rodinou.

7.1 Metodologie výzkumného šetření

Výzkumná část práce má podobu kvalitativního výzkumu. Ke sběru dat byl zvolen hloubkový polostrukturovaný rozhovor, jehož základem byly předem připravené otázky. Jejich seznam zahrnuje jako přílohu 4 této práce. Otevřenými otázkami tak bylo definováno jádro výzkumného projektu (Švaříček & Šedřová, 2007). Otázky byly tematicky koncipovány v souladu se stanovenými cíli a strukturou teoretické části této práce.

8.1 Realizace výzkumu

K realizaci výzkumu bylo osloveno 6 učitelek s rozdílnou mírou praxe. Jednalo se v pěti případech o učitelky státních mateřských škol a v jednom případě o učitelku soukromé mateřské školy s alternativním zaměřením. Dvě z informantek jsou vedoucími pracovníci. Rozhovory byly prováděny jak během osobního setkání, tak během telefonického rozhovoru nebo videohovoru v MS Teams. Učitelky, které se výzkumu účastnily působí v Západočeském nebo Jihočeském kraji jak v městských, tak i ve vesnických školách. Všechny mají vlastní děti a působí v oboru pět až třicet let. Rozhovory měly délku v rozsahu od čtyřicetipěti do devadesáti minut. Všechna jména komunikačních partnerů jsou změněna z důvodu zachování anonymity.

Informantka Olga je vedoucí pracovnící v předškolním zařízení zaměřeném na alternativní pedagogiku. Působí ve městě v Jižních Čechách a je zároveň majitelkou tohoto zařízení. Momentálně studuje obor Učitelství pro mateřské školy na Jihočeské Univerzitě. Její praxe je 11 let. Má dvě vlastní děti. Rozhovor probíhal on-line přes MS Teams, formou videohovoru.

Informantka Lucie je učitelkou státní mateřské školy ve městě v Západočeském kraji. Vystudovala bakalářské studium předškolní pedagogiky na Západočeské Univerzitě v Plzni

a poté navazující magisterské vzdělání Pedagogiky předškolního věku se zaměřením na děti se speciálními potřebami na Univerzitě Hradec Králové. V oboru předškolního vzdělávání působí jedenáct let. Má tři vlastní děti. Rozhovor probíhal osobně.

Informantka Veronika je ředitelkou státní mateřské školy ve městě se dvěma a půl tisíci obyvateli v Západních Čechách. Zároveň působí ve vedoucí pozici v městské mateřské škole s alternativním zaměřením. Má středoškolské pedagogické vzdělání a praxi více než třicet let. Má jedno vlastní dítě. Rozhovor probíhal osobně.

Informantka Anna je učitelkou ve vesnické mateřské škole v Západočeském kraji. Studovala Vyšší odbornou školu zaměřenou na předškolní a mimoškolní pedagogiku. Její praxe přesahuje dvacet let. Má dvě vlastní děti. Rozhovor probíhal po telefonu. Přepis rozhovoru je Přílohou 5 této práce.

Informantka Markéta je učitelkou ve vesnické mateřské škole v Západočeském kraji. Vystudovala Učitelství pro mateřské školy na Západočeské Univerzitě v Plzni. Má devatenáctiletou praxi. Má dvě vlastní děti. Rozhovor probíhal osobně.

Informantka Petra působí v městské mateřské škole v Jižních Čechách. Má čtyřletou zkušenost s pozicí asistentky, nyní pracuje jako učitelka prvním rokem. Studuje Učitelství pro mateřské školy na Jihočeské univerzitě. Má dvě vlastní děti. Rozhovor probíhal on-line přes MS Teams, formou videohovoru.

9.1 Vyhodnocení rozhovorů

Rozhovor byl rozčleněn do tří částí. V první části bylo klíčovou sledovanou oblastí způsob předávání nebo poskytování informací rodičům a veřejnosti. Druhá oblast sledovala nástroje a příležitosti ke komunikaci s rodiči. Ve třetí byl rozhovor zaměřen na emoční stránku komunikace s rodiči. V rámci vyhodnocování rozhovorů byly dále stanoveny následující kategorie pro jejich analýzu:

Způsoby předávání nebo poskytování informací rodičům a veřejnosti:

- nástěnky v MŠ;
- webové stránky;
- e-mailová komunikace;
- skupina na Facebooku, Messengeru nebo WhatsAppu;

- informační systém;
- jiné formy komunikace;

Nástroje a příležitosti ke komunikaci s rodiči:

- zápis do MŠ;
- adaptační aktivity;
- třídní a komunitní setkávání;
- individuální příležitosti;
- jiné komunikační příležitosti;

Emoční stránka komunikace s rodiči:

- postoj a pocity respondentek ke komunikaci s rodiči;
- oblast s nižší mírou jistoty v komunikaci s rodiči;
- komunikační strategie;
- emocionálně náročná komunikace;
- význam komunikace s rodiči pro práci učitele;
- význam komunikace s rodiči pro dítě a vztah rodiny a školy;
- co učitelky v komunikaci nejvíce oceňují a vidí jako největší oboustranný přínos.

9.1.1 Způsob předávání nebo poskytování informací rodičům nebo veřejnosti

V této části jsem kladla respondentkám dotazy týkající se praktické stránky komunikace a ptala jsem se, jakým způsobem poskytují nebo předávají informace rodičům nebo veřejnosti.

9.1.1.1 *Nástěnky v MŠ*

Nejstarší a dodnes používanou formou poskytování informací je v mateřských školách vyvěšení informací na *nástěnce*. Ve všech zařízeních jsou stále k dispozici a značně využívány. Informantka Markéta, Veronika a Petra se shodně vyjadřovaly o využívání nástěnek v mateřských školách, kde působí. Nástěnky ve společných prostorách školy používají k prezentaci informací, které jsou důležité pro všechny třídy společně. Prezентují se zde základní informace o škole, školní řád, povinně poskytované informace včetně GDPR, informační materiál o příznacích onemocnění, se kterými nemůže být dítě přijato do dětského kolektivu nebo jídelníček. Stejně tak se zde umísťují informace o společných akcích nebo

upozornění týkající se celé školy. Informantka Anna hovoří o tom, že v jejich škole využívají tento typ nástěnky pro informování rodičů o akcích v okolí, kam si mohou sami rodiče připnout informaci o další pořádaných aktivitách – například cvičení pro děti a další akce. Markéta uvádí, že na společné nástěnce prezentují navíc články z tisku, které vycházejí v místním periodiku, umísťují zde seznamy dětí a jejich rozřazení do tříd. Podrobnější informace o jednotlivých třídách jsou doménou *nástěnek* v šatnách jednotlivých tříd. Učitelky zde prezentují výtvarné aktivity dětí, informace o aktuálním dění, plánovaných výletech, kalendář akcí a pokud je to nutné informace o onemocněních. Veronika odpovídá, že zde poskytují prostor pro předávání úkolů předškolákům a snaží se vést rodiče k tomu, aby nástěnky sledovali a skutečně četli. V zařízeních, kde působí Anna a Markéta poskytují, kromě jiného, informace o vzdělávacím obsahu daného období. U Anny v podrobné formě po jednotlivých dnech ve dvoutýdenní frekvenci, vždy v pondělí. Žádají zde také rodiče o poskytnutí předmětů nebo stylizování oblečení dětí k daným vzdělávacím tématům. V tomto zařízení používají kromě nástěnky také stolek umístěný v šatně s průhledným plexisklem, pod kterým rodiče najdou informace o pořádaných akcích a aktuální situaci ve třídě. Všechny informantky shodně tvrdí, že jsou na *nástěnkách v šatnách* jednotlivých tříd umístěny prosby a upozornění provozního charakteru, včetně omluvného listu v jedné ze školek. *Charakter poskytování informací na nástěnkách je zcela běžný, využíváný v každém zařízení a slouží zejména k jednosměrné komunikaci učitelek nebo vedení směrem k rodičům.*

9.1.1.2 *Webové stránky*

Učitelky shodně odpovídají, že *webové stránky* využívají k prezentaci informací povinně zveřejňovaných, obecných nebo těch, které se týkají celé školy. Dále dokumenty ke stažení, informace k zápisu do MŠ. Ve dvou případech se na stránkách objevují fotogalerie jednotlivých tříd a články.

9.1.1.3 *E-mailová komunikace*

Využívá se ve školách, kde informantky působí, pouze zřídka. A to zejména pro komunikaci s rodiči, kteří nemají přístup na hlavní komunikační kanály nebo pokud se jedna z nich nedovolá rodičům. E-mail jako informační prostředek je využit především tam, kde nepoužívají aplikace pro zasílání zpráv. Petra také uvádí, že v minulosti iniciovala vznik oficiálních školních

e-mailových adres a ukončilo se komunikování z adres soukromých nebo vytvořených na veřejných serverech.

9.1.1.4 *Facebooková skupina, Messenger, Whatsapp*

Lucie a Anna uvádějí, že kolegyně v ostatních třídách využívají aplikaci Whatsapp. Anna konstatuje, že ona sama ji nemá v plánu zavádět, protože využívá jiné prostředky. Lucie se zdráhá zavedení této komunikace po negativní zkušenosti jedné z kolegyň se vzájemným zneužitím viditelných telefonních čísel rodiči ve skupině. *Ostatní využívají Whatsapp pro denní komunikaci s rodiči, zasílání fotografií a informování o chystaných akcích. Fungují v rámci vytvořené skupiny učitelek a rodičů, kde je komunikace pouze jednosměrná od učitelek k rodičům, není zde povolena diskuse rodičů.* Dále využívají možnost soukromých zpráv také v této aplikaci, pokud se zpráva týká pouze jednoho dítěte nebo pokud rodiče dítě omlouvají. Petra uvádí, že učitelky komunikují touto formou na soukromých telefonech, nemají k dispozici služební vybavení. Považuje to za zásah do soukromí.

9.1.1.5 *Informační systém*

Využívání informačního systému potvrdila Veronika a Petra, ale pouze pro interní účely, modul pro komunikaci s rodiči v době výzkumu nebyl zaveden. Ve škole, kde působí Veronika z důvodu nízkého pokrytí prostor zařízením signálem wi-fi, chystají zde však rozšíření. V Markétině škole jsou v procesu zavádění informačního systému. Zajímavostí je, že všechna zařízení využívají nebo se chystají využívat stejný informační systém, a to systém Správa MŠ.

9.1.1.6 *Jiné formy komunikace*

Stránka na zabezpečeném internetovém serveru www.rajce.net pro sdílení fotografií. Tuto platformu využívají Anna a Petra. Anna pak jako významnou část její komunikace s rodiči. Na této platformě zřizuje každý měsíc nové album a e-mailem odešle rodičům heslo. Výhodu takového sdílení fotografií vidí v anonymitě, protože nevidí, kdo z rodičů si je prohlédl. Má pocit, že tím rodiče k ničemu nezavazuje. Vidí pouze počet zařízení, které vstoupí do fotogalerie a toto číslo je obvykle velmi vysoké. Nové fotografie a videa přidává denně nejen z řízených činností, ale také z volné hry. Vnímá nadšení rodičů s častého sdílení fotografií. Uvědomuje si, že během takto častého prezentování dětí a jejich aktivit může dojít i k nekomfortním situacím učitelek, kdy rodiče mohou zaznamenat i některé negativní aspekty jejich práce. Zároveň uvádí, že fotografie a videa slouží jako výhodný podklad pro operativní,

každodenní rozhovory s rodiči. Vzhledem k ještě nerozvinutým komunikačním dovednostem třídy tří až čtyřletých dětí považuje tuto formu prezentace dětí za ideální. Stejně tak vyzdvihuje následné domácí prohlížení videí a fotografií rodičů s dětmi jako dobrou příležitost pro děti vybavit si to, co ten den zažily a s rodiči na toto téma komunikovat.

9.1.2 Nástroje a příležitosti ke komunikaci s rodiči

9.1.2.1 *Zápis do mateřské školy*

Lucie a Anna uvádějí, že v jejich zařízení probíhá zápis často bez přítomnosti dítěte. Přičemž Lucie je přesvědčena o tom, že dítě by na zápis přijít mělo, aby si učitelky udělaly představu o tom, jaké dítě k nim nastupuje. Ve třech školách, kde působí Veronika, Markéta a Petra probíhá zápis obdobným způsobem, za účasti ředitelky a zástupkyně. Dítě zde má, během vyřizování formalit, možnost si hrát. Obvykle se koná zápis v některé ze tříd a v jedné škole mohou děti s rodiči pobýt a hrát si, jak dlouho chtějí. Ve dvou případech se objednávají rodiče na daný čas a ve dvou přijdou ve stanovený den v čase dle svojí volby s rizikem toho, že se mohou v exponovaných časech tvořit fronty. Jen v jedné škole, kde působí Markéta, probíhá zápis v ředitelně. Zároveň uvádí, že se v jejich předškolním zařízení v letošním roce bude poprvé konat také elektronický předzápis, kde mohou zájemci využít rezervaci termínu osobní schůzky s ředitelkou v den zápisu. Dokumenty potřebné k zápisu a informace o něm lze nalézt na webových stránkách všech těchto škol. Pouze Olga odpověděla, že se klasický zápis u nich nekoná. Jako důvod uvedla to, že je v úzkém kontaktu s případnými zájemci o zapsání dítěte po delší čas a téměř výhradně přijímá nové děti po předchozí vzájemné znalosti z pravidelných aktivit pro veřejnost. Vždy však zorganizuje osobní schůzku, kde se obě strany vzájemně seznamují s požadavky a očekáváními obou stran.

9.1.2.2 *Adaptační aktivity*

Zde došlo k zaznamenání celé škály adaptačních aktivit a přístupů. Ve školách, kde působí Lucie a Markéta pořádají pro nově nastupující děti a jejich rodiče, obvykle v srpnu, jedno nebo více hracích setkání. Přičemž každá z informantek uvádí opačný názor na dostatečnost takových aktivit. Veronika odpověděla, že setkání před začátkem školního roku nepořádají, ale nabízejí rodičům přítomnost ve třídě během prvního týdne. Petra popsala cyklus osmi setkání v zimním období, které jsou mateřskou školou pořádány pro rodiče s dětmi za účelem seznámení se s prostředím a personálem. Učitelky si každý týden v jiné třídě připraví různé aktivity nebo

krátký program a vzájemně s dětmi i rodiči navazují kontakt. *Olga odpověděla, že pořádají pro budoucí zájemce o vzdělávání v jejich soukromém zařízení pravidelná setkání.* Vždy jedenkrát týdně v období od října do konce května, kde děti společně s rodiči a učitelkou pracují a seznamují se s principy daného zařízení. Považuje to za ideální příležitost ke komunikaci, navázání vztahu a získání počáteční důvěry. Jedná se o skupinu spíše dvouletých dětí. Pokud sem mají nastupovat starší děti, například čtyřleté, snaží se, aby zde mohly s rodiči pobýt nějakou dobu alespoň v letních týdnech a byly tak seznámeny s prostředím a fungováním ještě před nástupem do školy. Konstatuje také, že v září tak nastupují děti již adaptované a rodiče nemají mimo prostory šaten dále přístup. Před nástupem posílá ještě obsáhlý informační e-mail, kde vše podrobně shrne a zdůrazní, že loučení probíhá celou cestu do MŠ a po příchodu dítě převezmou učitelky a rodič odchází. Je přesvědčena, že tento postup může fungovat proto, že mají rodiče v zařízení již určitou důvěru a vědí, že je budou okamžitě kontaktovat, pokud to bude z jakéhokoliv důvodu nutné. Dbá také na časté zasílání fotografií z dění ve třídě, i když je to časově náročné. Je si jistá, že to napomáhá prohlubování důvěry rodičů v zařízení. Ve škole, kde působí informantka Anna probíhají adaptační aktivity úplně opačným způsobem. Před zahájením školního roku nepořádá škola žádná společná setkání. Pouze informační schůzku, kam mohou přijít rodiče i s dítětem a prohlédnout si prostory. *Umožňuje však rodičům po dobu prvních dvou měsíců být s dítětem ve třídě.* Délka adaptace a potřeba rodiče ve třídě se řídí jejím pocitem a pocitem daného rodiče. Obvykle však stačí jen pár týdnů. Vždy se jedná o vzájemnou domluvu. Pokud se setká s úzkostným rodičem, jehož přítomnost pro adaptaci dítěte již nemá žádný přínos, nabízí postupné prodlužování jeho nepřítomnosti s tím, že je k dispozici na telefonu a je ujištěn, že v případě komplikací kdykoliv zavolá. Rodiče zde fungují pro dítě jako průvodci, vše mu představí a seznamují ho s fungováním školy a prostory, stejným způsobem jako doma. Sledují, jak s dětmi komunikují, jsou přítomni vzdělávacím aktivitám a tím získávají k učitelkám důvěru a obě strany mají možnost se vzájemně poznat. Přínos vidí také v tom, že dítě cítí přátelský vztah rodiče s učitelkou a usnadní mu to přechod z čistě domácího prostředí do vzdělávacího.

9.1.2.3 Třídní a komunitní setkávání

V této oblasti jsem rozhovory zmapovala řadu různorodých aktivit, které se v daných školách pořádají pro rodiče i širokou veřejnost. *Lucie a Markéta odpověděly, že pořádají dny otevřených dveří v období před zápisem.* V Markétině škole nabízejí v odpoledních hodinách prohlídku

prostor a možnost si pohrát ve třídách a vyzkoušet aktivity připravené personálem. U Lucie mají rodiče možnost již v průběhu dopoledne vstoupit do probíhajících aktivit a vidět tak, jak funguje pobyt ve škole a stejně tak si prohlédnout všechny prostory. V tomto zařízení se v průběhu školního roku také organizuje škála aktivit zejména pro rodiče. Masopustní průvod v maskách za účasti rodičů až na náměstí, odpoledne na zahradě s rodiči na svatého Martina, dopolední vynášení zimy s tradičním voláním přes břehy říčky a vyhozením Morany, kde se mohou dle svých možností připojit také rodiče. V rámci jednotlivých tříd se organizuje adventní tvoření nebo stezka po prostorách mateřské školy s úkoly, které plní rodiče společně s dětmi. Někdy se rodiče dívají přes plot, když se zde organizují aktivity pro děti v dopoledních hodinách.

Ve škole, kde působí Petra je hlavní událostí loučení s létem. Jedná se o akci organizovanou v prvních týdnech školního roku, která propojí pedagogy s dětmi a rodiči. Zapojen je zde také kuchyňský personál, který připraví oblíbené dětské pomazánky. Hrají zde spříznění kytaristé, a i přes to, že není žádný organizovaný program, je ze strany rodičů tato akce velmi ochotně a hojně navštěvována. Má přátelskou atmosféru a je ideální příležitostí k neformální komunikaci s učitelkami a seznámením se s dalším personálem školy. Na začátku adventu se zde také organizuje rozsvěcení vánočního stromu, kde se postupem let rozšiřuje program a kde mají rodiče další příležitost využít uvolněného kontaktu s personálem. Jedna z učitelek tohoto zařízení secvičila s dětmi muzikál, který prezentují jak rodičům, tak široké veřejnosti při různých příležitostech. Dále chystají změnu při příležitosti loučení s předškoláky, které dosud probíhalo pouze v rámci školy tak, aby se akce mohli účastnit také rodiče. Kromě toho se několikrát ročně navštěvují děti s klienty domova pro seniory při společném vyrábění.

Zásah pandemie považuje za zásadní z hlediska pořádání besídek informantka Veronika. Od té doby nebyly obnoveny. Organizují však místo toho ukázky výchovné práce ke dni matek, otců nebo dětí a společné dílny, kde společně s rodiči připraví občerstvení a využijí příležitosti k uvolněnému posezení a komunikaci. Další akcí jsou polytechnické dílny, kterými je provází odborník a účastní se také rodiče, popřípadě další dílny pro rodiče v průběhu roku. Před Vánoci je zde pořádáno setkání s rodiči i veřejností u městského stromu, kde děti zpívají a společně prožívají staročeské tradice. Další akcí pro rodičovskou veřejnost je loučení s předškoláky nebo společné brigády s rodiči zakončené opékáním buřtů na zahradě školy. Veronika uvádí, že velmi úzce spolupracují s rodiči.

Tematické rukodělné dílny v každé třídě několikrát ročně pořádají v dalším předškolním zařízení, kde působí Anna. Tradičně také pořádají setkání před Vánoci, kdy rodiče přinesou cukroví, učitelky zajistí čaj a kávu a věnují se tradicím. V podobném duchu se nese jarní i podzimní setkání. Informantka uvádí, že se jedná o společně příjemně strávený čas, kdy si děti můžou poodejít hrát a rodiče spolu s učitelkami si povídají mimo jiné o tom, co se děje ve škole i v rodině. Setkání má přátelskou atmosféru. Zakládá si na tom, aby si rodiče byli jisti, že se jedná o dobrovolnou akci a nebyli ve stresu, když se nemůžou účastnit. I když se omlouvají, že nemohou dorazit jasně dává najevo, že takovou situaci chápe, a že proto nejsou nijak odsuzováni. V rámci třídy pořádá každý měsíc barevný den, kdy se všichni oblečou do dané barvy, děti si mohou přinést hračku stejné barvy a i výrobek, který ten den tvoří je barevně sjednocen. V případě, že rodič zapomene, opět se jim dává najevo, že je v pořádku zapomenout a pro děti je připraveno náhradní oblečení. Rodiče pak cítí, že je učitelka neponechá v nepříjemné situaci a důvěřují jí.

Snahu přirozeně propojit mateřskou školu s rodiči a okolím oceňuje na svém působišti další z účastnic výzkumu Markéta a vypočítává řadu příležitostí. Velkou akcí nejen pro rodiče s dětmi, ale pro širokou veřejnost je tematicky motivovaná adventní stezka, kterou pořádají zaměstnanci MŠ. Jsou připravena stanoviště po trase obcí se zakončením na bohatě vyzdobené a osvětlené školní zahradě, kde je čekají učitelky v kostýmech a rolích. Pro rodiče s dětmi je připraveno občerstvení, napečené cukroví a místo je přizpůsobeno pro posezení a méně formální kontakt. Další příležitostí jsou různým způsobem organizovaná setkání s rodiči ve vánočním nebo novoročním čase. V tomto období navštěvují také děti z předškolní třídy s koledami a přáním základní školu, kde navštíví paní kuchařky a s žáky prvních tříd se zúčastní společného vyrábění. S koledou dále pokračují na Obecní úřad za panem starostou a dalšími jeho zaměstnanci, na obecní policii, do muzea a knihovny. Některé děti přednáší básničky na pravidelném vítání občánků. Další akce pro veřejnost bývá pořádána v jarním období formou stezky s tematicky zaměřenými úkoly k různým příležitostem. Závěr školního roku náleží předškolákům a jejich slavnostnímu vyřazení panem starostou na Obecním úřadu. Akce se koná za přítomnosti rodičů, příbuzných, ředitelky a třídních učitelek. Následuje loučení s předškoláky v místním kulturním domě s programem dětí a slavnostním předáváním dárků, kam může kromě rodičů i široká veřejnost. V letních měsících se zde při příležitosti tradičního

posvícení otevře zahrada s úkoly pro rodiny s dětmi. V této mateřské škole také pravidelně přispívají článkem a fotografiemi v místním měsíčníku.

9.1.2.4 *Individuální příležitosti*

Osobní konzultace

Anna odpovídá, že individuální konzultace nevyužívají vůbec, ale komunikují velmi aktivně na denní bázi, případně okamžitě, když nastane problém. V této mateřské škole jsou osobní schůzky využívány až když je velký problém. Schůzky se pak účastní jak učitelka s ředitelkou, tak rodič, a hledají společný návrh řešení. V dalším zařízení, kde pracuje informantka Lucie projevují rodiče ve třídě o osobní schůzky jen malý zájem. V ostatních třídách je však zájem větší. Termíny vypisují jedenkrát měsíčně na nástěnku v šatně a vždy je přítomna jedna z učitelek. Rozhovory o vývoji dítěte pořádá Olga v individuální formě s rodiči dle jejich časových možností. Stejně tak se jednotlivě věnuje rodičům v období adaptace a podrobně je informuje o svých poznatcích, uvádí oblasti, kde mohou společnými silami dítě rozvíjet a ptá se na jejich pocity. Důležitost klade na pravidelné setkávání i v případě, že se neobjeví žádný problém. Ve škole, kde působí Petra se využívá individuálních konzultací o vývoji dítěte pouze u dětí se speciálně vzdělávacími potřebami a v případě problému se řeší individuálně. Jakkoliv Veronika odpovídá, že rozhovory o adaptaci ani o vývoji dítěte neprobíhají, ráda by to změnila a vývoj dítěte s rodiči probírala pravidelně. Nastanou-li problémy, také zde iniciují osobní schůzku, ale na začátku školního roku se snaží apelovat na rodiče, aby vzniklé problémy řešili ihned. Markéta konstatuje, že v jejich zařízení se v posledních letech zavedly pravidelné individuální konzultace. Organizují je minimálně dvakrát ročně, vždy v období po zpracování diagnostického šetření, které slouží jako podklad pro tyto rozhovory. Ale hovoří při té příležitosti i komplexně o pobytu dítěte ve škole. Jsou zde probírána vývojová specifika dítěte a případně nabízejí podporu v dalším rozvoji dítěte. Nabídku termínů vyvěsí učitelky na nástěnku v šatně a zároveň informaci s termíny zasílají hromadně do skupiny na Whatsapp pro rodiče delší dobu nepřítomných dětí. Schůzky s rodiči dětí se SVP se organizují dle potřeby i mimo tyto pravidelné termíny. Rozhovory o adaptaci dítěte se zde neorganizují.

Rozhovory „mezi dveřmi“

Při této příležitosti se probírají ve většině škol spíše informace, které nejsou závažné nebo se jedná o aktuální potřeby a události dne. Anna však uvádí, že vždy, když její kolegyně odvede

děti na odpolední odpočinek, tak si čas na rozhovory s rodiči právě mezi dveřmi udělá a snaží se předat informace o tom, jak se jí dítě ten den jevilo a případně se doptávat na dění kolem dítěte. Neřeší však důležité rozhovory před ostatními rodiči. Petra odpověděla, že se u nich mezi dveřmi projednává vše, včetně výchovných problémů. Ty se však projednávají pouze pokud není v šatně přítomen nikdo další. Uvádí také čerstvou zkušenost s tím, že si udělala čas na maminku, hovořila s ní a došla ke zjištění, že se díky tomu probíraný problém zlepšil a maminka se uklidnila. Zároveň tato informantka poukazuje na to, že jako rodič vnímala negativně, že na ni učitelka nemá čas, hovory mezi dveřmi se vždy snažila rychle ukončit, když slyšela děti v pozadí. Mimo jiné sděluje, že nikdy neměla v roli rodiče pocit, že by mohla za učitelkou přijít a na cokoli se jí zeptat. Lucie odpovídá, že se rodiče často ptají na svoje dítě mezi dveřmi a pokud se nejedná o rozsáhlou konverzaci, ochotně odpovídá. Stejně tak Olga poukazuje na to, že mezi dveřmi hovoří s rodiči pouze o nedůležitých věcech typu, jak se kdo vyspal, popřípadě proberou aktuální potřeby. Už během úvodní schůzky prosí Markéta rodiče, aby vždy dávali najevo, pokud se objeví nějaký problém nebo nejasnost hned, když taková situace nastane. Často takovou možnost využívají. Při odchodu dítěte rodiče informují zejména o jeho úspěších a pozitivních momentech. Vždy se snaží nějaký najít, ale pokud je potřeba tak sdělí i ty negativní. U dětí se SVP probíhá komunikace denně. Vždy se s dětmi loučí u dveří.

Jiné komunikační příležitosti

Na otázku, zda využívají ve školách respondentek účast rodičů na výletech odpověděly všechny informantky shodně, že ano, ale spíše zřídka. Uvádějí, že rodiče doprovázejí obvykle děti, které potřebují speciální péči nebo velmi malé děti. Ve škole, kde působí Lucie využívají pravidelnou účast rodičů na bruslení dětí k pomoci s odvozem bruslí na zimní stadion a jejich zavazováním. Vždy se jedná o předem domluvené osoby. Rodiče jako vedoucí kroužků neoslovují v žádné ze škol, zejména vzhledem k tomu, že došlo k legislativní změně podmínek pořádání takových kroužků. Olga odpověděla, že v minulosti využili rodiče k takovému účelu jednou. Ve většině zařízení nepořádají kurikulární setkání. Pouze Veronika sdělila, že její zařízení zorganizovalo takové setkání v okamžiku, kdy zaváděli nové venkovní vzdělávací prostředí. Olga uvedla, že od podobných aktivit upustili, nebyl o ně velký zájem, protože takové informace ve velké míře poskytují již během pravidelných setkání ještě před nástupem dětí. Pozitivní odpovědi na oblast rodičovského vzdělávání jsem zaznamenala tři, ostatní je nevyužívají. Jednalo se o dvě různorodé oblasti. Na pracovišti informantky Lucie se pokoušeli rodiče vzdělávat v rámci

zavádění programu Skutečně zdravá škola, ale vzhledem k finanční náročnosti tato snaha ztroskotala. Doporučují zde však rodičům literaturu, odkazují je na články nebo webináře. Anna popsala spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou, která pořádá přednášku pro rodiče předškolních dětí nebo spolupráci se základní školou formou workshopů pro rodiče. Učitelka základní školy zde představí aktivity, které se zaměřují na rozvoj předškolních dovedností dětí. Olga organizuje různé semináře pro rodiče i veřejnost se zaměřením na další rozvoj dítěte v domácím prostředí v duchu předškolního zařízení. Veronika popsala pozitivní zkušenost s logopedickým vzděláváním, ale například téma zdravého stravování rodiče příliš nezaujalo. Návštěvu pedagoga v rodině využívá, a to pouze výjimečně, jediná škola informantky Petry formou návštěvy školního asistenta. Z jiných forem komunikace uvedly respondentky diagnostickou metodu iSophie, jejíž výsledky jsou díky aplikaci kdykoliv dostupné i rodičům. Dalším prostředkem jsou portfolia dětí, která mají rodiče volně k dispozici. Olga vyzdvihla osobní komunikaci s rodiči dětí již v šatně, když jí to dovolí provozní podmínky, o běžných každodenních tématech. A obecně se snaží využívat každé příležitosti ke komunikaci s rodiči a nemusí se jednat pouze o rozhovory o dítěti.

9.1.3 Emoční stránka komunikace s rodiči

9.1.3.1 *Postoj a pocity respondentek ke komunikaci s rodiči*

Z odpovědí vyplývá, že postoj a pocity informantek jsou různorodé a vyplývají z temperamentu nebo osobního postoje. Také ale souvisí s rodinnou situací, osobním nastavením a jejich osobnostním vývojem. Při rozhovorech bylo odhaleno, že Anna z komunikace s rodiči obavy nemá, jakkoliv dojde někdy k situaci, kdy ji reakce rodiče překvapí. Snahou Veroniky je být za každou cenu nestranná, neutrální, nenechat se uvést v emotivně vypjaté reakce a být plně profesionální. Olga uvedla, že jsou rodiče, kteří v ní dokáží vyvolat úzkost. Jsou to zejména ti, kteří dané instituci plně nevěří nebo s ní nesouzní. Často, když rozhovor vyvolají rodiče, má obavy z toho, co budou chtít probírat. Lucie prožívá nervozitu, když má hovořit s rodičem, který je hodně zvědavý, ptá se na podrobnosti, je ironický, arogantní nebo hledá chyby. Vyčítá si, že ji napadají ty správné odpovědi až když rodič odejde. Zejména v situacích, na které se nemůže dopředu připravit. Přístup ke komunikaci s rodiči přehodnotila Markéta poté, co se stala několikanásobnou matkou. Nyní se dokáže vžít do jejich situace a komunikuje proto s rodiči mnohem intenzivněji. Dříve měla pocit, že jí rodiče nedůvěřují, proto jí bylo nepříjemné s nimi hovořit. Dále také popisuje pocity frustrace z neuspokojivého výsledku i přes veškerou

snahu o práci s dítětem a komunikaci s rodiči. Nedokáže se od těchto negativních momentů oprostit a nosí si nepříjemné pocity domů. Vyvozuje, že to vyplývá z její osobnosti. Petra přiznala, že u toho, jaké pocity z komunikace s rodiči má, hraje mnohdy roli sympatie k rodiči nebo dítěti.

9.1.3.2 *Oblast s nižší mírou jistoty v komunikaci s rodiči*

Nejčastěji odpovídaly respondentky, že nízkou mírou jistoty v komunikaci s rodičem cítí v oblasti sdělování negativních informací o dítěti nebo jeho neúspěchu, což zdůrazňuje zejména Anna. Petra si není jistá způsobem jakým má negativní věci sdělovat nebo schopností najít vhodná slova, aby vše řekla správně. Nejistotu popisuje Lucie zejména v okamžicích, kdy jsou rodiče přesvědčeni o talentovanosti nebo vysoké úrovni zralosti jejich dítěte, ale například z diagnostických pozorování a vyšetření vyplyne spíše opak. Dále pak v rozhovorech s rodiči, u kterých cítí, že se rétoricky postaví do opozice. V takovém případě, pokud je to možné, se na rozhovor důkladně připravuje. Totéž popsala také Veronika a dále doplnila, že se cítí nepříjemně v neočekávaných situacích. Markéta poznamenala, že se cítí nejistá během rozhovorů s rodiči dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Má pocit, že nenachází dostatečně odpovídající a odborná vyjádření. Nepříjemné pocity zažívá Olga, pokud hovoří s někým, u koho cítí, že jí nebo škole zcela nedůvěřuje.

9.1.3.3 *Komunikační strategie*

Všechny dotazované informantky popsaly, že se vždy snaží přizpůsobit danému rodiči, volí různý styl, rychlost řeči a neverbální komunikaci. Podmínkou je rodiče poznat a vědět co, s kým a jak je možné probírat. Naladit se na ně. *Olga vysvětluje, že s některými rodiči komunikuje více odborně, odkazuje se na výroky psychologických autorit, předkládá konkrétní fakta z naučné literatury, protože tuší, že to na daného rodiče bude fungovat a ten ji bude vnímat jako většího odborníka. Rozhovor s rodičem, který lpí na detailech řeší Lucie tak, že ho zahltí podrobnými a odbornými informacemi.* Jiná skupina rodičů ocení spíše to, *když učitelky sdílí zkušenosti s vlastními dětmi.* Na těchto dvou strategiích se shodly Olga a Anna. *Dalším průnikem v odpovědích bylo využití vedoucí pozice, kde Olga a Veronika poukázaly na rodiče, kteří důvěřují učitelce spíše z její vedoucí pozice a oceňují především profesionalitu.* Oproti tomu Lucie popsala i rodiče se vzájemnými sympatiemi s učitelkou, kde volí častěji *přátelskou formu komunikace.* *Různé situace si dle výsledků šetření také vyžadují odlišné strategie.*

Nejpodrobněji hovořily dotázané o situacích, kdy je potřeba sdělovat cokoli nepříjemného. Veronika popisuje, že se na takovou schůzku důkladně připravuje a počítá s různými reakcemi. *Ubezpečuje se také, zda druhá strana problému rozumí a vnímá danou situaci nebo záležitost jako problém.* Nejdříve se pokouší svůj protějšek psychicky připravit na to, že může takový problém vůbec existovat. Považuje to za důležité. Protože v opačném případě pak, dle jejích slov, rodič přechází do opozice a dostává se do neproduktivní pozice, ze které se těžko nachází společné řešení. Další shoda byla v principu sdělování negativních věcí. *Markéta a Anna radí nejdříve sdělovat to pozitivní a nepříjemné věci až na konec, aby se rodič necítil být ohrožený. Anna dále rozvádí, že používá „Já – výroky“: „Já potřebuji pomoci s daným dítětem, je to důležité pro moji práci.“ Zároveň se vyhýbá tomu, aby v rodičích vzbudila pocit, že selhali. Vždy předkládá řešení problému jako snahu pomoci dítěti. Další její strategií je vždy prosit a děkovat.* Jakkoliv se rodič staví k danému problému negativně, vždy děkuje za dílčí informace a snahu problém řešit. Dle jejího sdělení lze vždy najít něco, za co se dá poděkovat a nastínit, jak je to důležité pro její další práci s dítětem. *Rodiče chválí při každé příležitosti. Vždy se pokouší jimi podanou informaci obrátit v pozitivní, jakkoliv může mít momentálně jiný názor.* Nedává rodičům pocítit nátlak, že něco musí, že je za jakékoliv nedostatky odsuzuje. *Také popisuje svoji strategii zaznamenávání si údajů do zvláštního sešitu.* Sem zapisuje průběžné informace týkající se dítěte a o vzájemných sděleních s rodiči. Tento sešit je pro ni podkladem pro další práci s dítětem a jednání s rodiči, protože ví, co již s rodiči probírala, na co je upozorňovala a může na to dále navazovat. Zdůrazňuje, že pokud jsou rodiče seznámeni s tím, že má jejich dítě nějaký dlouhodobější problém náhle, bez průběžného upozorňování, je nejhorší možnou strategií. Má za to, že takto jsou rodiče uvedeni do krajně nekomfortní situace. Veronika také hovořila o důležitosti nestrannosti a volby slov při rozhovorech o dítěti, které je ve střídavé péči.

9.1.3.4 *Emocionálně náročná komunikace*

Veronika, Anna, Lucie a Markéta uvedly, že se během vypjatých situací snaží za každou cenu zůstat v klidu. Lucie dále rozšiřuje svoji odpověď o to, že nabízí rodičům vždy nějakou dohodu a další práci na problému. Vlastní emoce mívá již po několika letech praxe pod kontrolou. Výroky rodičů se jí již příliš osobně nedotknou a je klidnější. Anna popisuje strategii, kde se vždy pokouší v emočně vypjaté situaci rodiče vyslechnout a reakci nechat až na druhý den, aby nemusela vstupovat do opozice. Vždy se pokouší vžít do situace rodičů. Pomůže jí, svěřit se

kolegyni, když se za rodičem zavřou dveře. Nepříjemné pocity, které zanechá emocionálně náročná komunikace, řeší Veronika osobní relaxací na zahradě nebo prací s dětmi.

9.1.3.5 Význam komunikace s rodiči pro práci učitele

V odpovědích na tuto otázku jsem zaznamenala pozitivní názory. Anna uvedla, že oceňuje každodenní reflexi a vliv vzájemných informací na výchovu dítěte jak ve škole, tak v domácím prostředí. Markéta pozitivně hodnotí harmonicky fungující vztah, když rodiče vědí, co děláme a proč. Opak se negativně dle jejího názoru odrazí na dítěti ve škole. Petra pak zdůrazňuje, že je komunikace důležitá, protože uvádí věci na pravou míru. Důležitou roli hraje její neverbální složka.

9.1.3.6 Význam komunikace s rodiči pro dítě a vztah rodiny a školy

Odpovědi v této oblasti byly všechny kladné. Dále Anna rozvedla, že i když jsou sdělovány negativní zprávy, dojde pak obvykle v domácím prostředí k zamyšlení a práci na problému a následnému pozitivnímu vývoji dítěte v dané oblasti. Také sdělování toho, co, jak a proč se ve škole dělá je důležité pro vnímání mateřských škol jako vzdělávací instituce. V opačném případě vnímají někteří rodiče školu pouze jako instituci pro zabezpečení dítěte, když jsou v práci, protože o dokumentu jako je Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání nemají žádné povědomí. O tom je přesvědčena Lucie. Dostatečná informovanost je důležitá pro Annu, která je přesvědčena, že vede k vybudování vztahu a důvěry obou stran a uklidnění rodiče. Olga se svěřila s negativní zkušeností, kdy zklamali konkrétní rodiče, ale ani zvýšenou mírou komunikace nedokázaly učitelky důvěru znovu vybudovat.

9.1.3.7 Co učitelky v komunikaci nejvíce oceňují a vidí jako největší oboustranný přínos

K vyhodnocení této části rozhovorů jsem použila přímé citace, z důvodu nejvyšší možné míry autenticity. Otázka, kterou jsem informantkám kladla zněla:

Co v komunikaci s rodiči oceňujete nejvíce, co vnímáte, že je největší oboustranný přínos?

„Vidím, jak důležité je získat důvěru hned na začátku docházky, ideálně ještě před vstupem do školy a vynaložit energii na vybudování a udržování důvěryhodného vztahu s rodiči.“

Olga

„Když jsou rodiče otevření, upřímní a říkají, jak to u nich funguje. Lépe se pak společně plánuje, jak na to dítě působit. To znamená mít s rodičem nějaký vztah, ideálně dobrý, aby mohlo docházet k otevřené komunikaci.“

Lucie

„Vstřícnost. Když má rodič zájem komunikovat. Protože, když je nějaký problém a oni to s námi neřeší nebo to řeší jinde, tak je to špatně. Ochota mluvit. Vůbec existence té komunikace. Je důležité pro rodiče vědět, co dítě ve škole zažívá, když je s námi většinu času. Také pro nás je důležité být informován o tom, co se děje doma. Víme pak, co má jaký vliv na to dítě i ve škole.“

Markéta

„Přímá komunikace, konfrontace a osobní kontakt. Oceňuji, že z osobní komunikace má člověk možnost vyčíst, jak k dítěti doma přistupují, poznat vzdáleně rodinné prostředí. I vztah rodičů ke škole. Největší přínos vidím v získávání informací o dítěti.“

Petra

„Když jsme naladěni na stejnou notu. Oceňuji rodiče, který má potřebu mi cokoli sdělit a cítím otevřenost. Necítím lhaní. Když si sedneme a doplňujeme se. Komunikace je strašně důležitá a zachovat si v ní samu sebe. V komunikaci s rodičem pamatovat na to kdo jsem já (něco patří do školy a něco ne).“

Veronika

„Když dokážou říct pravdu a mají ke mně důvěru, protože to je pro ně někdy dost těžké. Těžké je to někdy i pro nás. Ale o to lépe se mi pak pracuje s dítětem. Pokud nedokážeme dostatečně spolupracovat s rodiči, nebudeme nikdy v jejich očích dost dobří. Budeme jen ta hlídací služba jejich dětí. Mám pocit, že obě s kolegyní budíme u rodičů důvěru. Vědí, že nám tu pravdu můžou říct, protože jsme komunikací získaly jejich důvěru.“

Anna

10.1 Diskuze

Výzkum zaznamenal různorodost ve způsobech poskytování informací rodičům, zmapoval nástroje a příležitosti ke komunikaci, které učitelky v praxi používají a zaznamenal emoční stránku komunikace s rodiči.

Způsoby, nástroje, přístupy a příležitosti, které učitelky volí pro komunikaci s rodiči. Výzkum potvrdil, že základní a povinně zveřejňované informace o mateřské škole jsou poskytovány zejména na internetových stránkách škol tak, jak uvádí Límová (2021). Stejně tak se potvrdilo používání aplikace WhatsApp ke sdílení informací a fotografií. Naopak v žádné mateřské škole, kde informantky pracují, se nepoužívají další sociální sítě nebo fóra, jak ve svém výčtu navrhuje Chytilová (2021). Nebylo také prokázáno používání informačního systému ke komunikaci s rodiči, jakkoliv je v některých zařízeních částečně zaveden. Výzkum odhalil další nástroje a těmi jsou sdílení fotografií na zabezpečeném internetovém úložišti a velice často využívané nástěnky.

Nástroje a příležitosti ke komunikaci s rodiči. Zápis do mateřské školy skutečně probíhá formou pohovoru, tak jak uvádí Lindner (2019). Liší se pak v pojetí nebo v jeho organizaci. Výzkum dále zaznamenal škálu aktivit a možných přístupů vedoucích k lepší adaptaci dětí i rodičů. Často školy pořádají několik setkání pro děti a jejich rodiče ještě před nástupem tak, jak navrhuje Svobodová (2010). Jejich množství a náplň jsou v místech, kde je pořádají, různé. Dalším přístupem je pak intenzivní adaptační proces na začátku školního roku, do kterého jsou dle potřeby a možností zahrnuti také rodiče. Často je využíváno různých příležitostí k třídnímu a komunitnímu setkávání ve všech zařízeních. Ty jsou chápány také jako příležitost k neformálnímu kontaktu s rodiči a veřejností, což plně odpovídá tvrzení Svobodové (2010). V oblasti individuálních příležitostí ke komunikaci s rodičem se přístupy liší. Rozhovory potvrdily organizování pravidelných schůzek o vývoji dítěte bez přítomnosti dalších rodičů tak, jak požaduje certifikace Rodiče vítáni (2021). Stejně tak to potvrzuje Mertinovo (2016) tvrzení o roli učitele jako odborníka na výchovu a vzdělávání a jeho povinnost informace v těchto oblastech s rodiči konzultovat. Tam, kde individuální schůzky neorganizují pravidelně, ale pouze v závažnějších případech, dbají na zvýšenou intenzitu každodenní komunikace „mezi dveřmi“. Zde však je nutno dbát na ochranu soukromí jak dětí, tak rodičů. Další komunikační příležitosti, které nabízí Svobodová (2010), Čapek (2013) nebo (Chytilová, 2021), jsou

využívány zřídka. Bylo zjištěno, že rozhovor o adaptaci, který navrhuje Lindner (2019) cíleně neorganizují v žádné ze škol informantek.

Emoční stránka komunikace s rodiči. V této oblasti rozsah informací získaných rozhovory přesáhl hloubku informací nabídnutých v teoretické části. Výzkum potvrdil některá propojení komunikačních strategií, které uvádí Lindner (2019) a to zejména v souvislosti s určitými typy rodičů, respektive jejich očekáváními nebo potřebami, které informantky popsaly. Ve všech rozhovorech shodně zaznělo, že je nutné se rodiči v komunikační rovině přizpůsobit. Bylo zjištěno, že postoj a pocity, které mají informantky při komunikaci s rodiči souvisí s jejich osobností nebo životní situací. Společně pak všechny označily sdělování nepříjemných nebo negativních informací o dítěti jako oblast, kde cítí nižší míru jistoty. Shoda také nastala v bodě emocionálně náročné komunikace, kde byla zdůrazněna potřeba zachovat klid a vyhnout se vstupu do komunikační opozice. Otázky směřující k významu komunikace s rodiči pro práci učitelky, na vztah školy s rodinou nebo její vliv na dítě odhalily důležitost funkčního harmonického vztahu, kde rodiče vědí, co a z jakého důvodu se ve škole odehrává. Pomáhá to také k pochopení předškolního vzdělávání a změny ve vnímání mateřských škol jako vzdělávací instituce.

Závěr

Požadavky na komunikaci a spolupráci s rodinou uvádějí příručky a vzdělávací programy v každém období historie předškolního vzdělávání. Ne všechna období však tyto požadavky naplňovala. Dnes víme, že je komunikace základním stavebním kamenem budování důvěry ve vztahu rodičů a učitelů a vede k rozvoji efektivního partnerství. Jakkoliv jsou zde oblasti, kde je pro učitelky v mateřských školách komunikace obtížná, uvědomují si její důležitost. Stejně tak se vždy nevyužívají všechny doporučené nástroje a způsoby komunikace. Na druhou stranu se prokázalo, že ke stejnému cíli, například k adaptaci dítěte a rodiče ve škole nebo budování vztahu s rodinou, lze využít různých strategií. Partnerský vztah rodiny a školy je pak důležitý pro hladký přechod z čistě domácí péče do mateřské školy a později k větší školní úspěšnosti dětí.

Reference

- American Federation of Teachers. (2007). *Building Parent-Teacher Relationships*. Washington, USA. Načteno z Reading Rockets.
- Amoson, M. (26. Červenec 2019). *7 Simple Must Dos For Parent Communication*. Načteno z Sharing Kindergarten: <https://sharingkindergarten.com/parent-communication/>
- Andílek Montessori. (nedatováno). *Montessori Andílek*. Načteno z montessoriandilek.cz: <https://montessoriandilek.cz/montessori-materska-skolka/>
- Bempechat, J., & Shernoff, D. J. (3. Leden 2012). *Parental Influences on Achievement Motivation and Student Engagement*. Načteno z Behavioral Science and Psychology: https://doi.org/10.1007/978-1-4614-2018-7_15
- Blažková, I., Hlavová, J., Pechanová, V., & Petrů Puhrová, B. (2023). *Metodická příručka Komunikace se zákonnými zástupci dětí v mateřské škole*. Praha, Česká Republika.
- Čapek, R. (2013). *Učitel a rodič: Spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada Publishing.
- Dlabal, M. (2021). *Komunikace v pomáhajících profesích*. Praha: Portál.
- Felcmanová, A. (2013). *Rodiče – nečekaní spojenci*. Praha: Člověk v tísni.
- Freinetovská škola, Otevřená škola, otevřené vyučování*. (nedatováno). Načteno z [Psychologie-pedagogika.studentske.cz](https://psychologie-pedagogika.studentske.cz/): <https://psychologie-pedagogika.studentske.cz/2008/06/freinetovsk-kola-oteven-kola-oteven.html?fbclid=IwAR2TYUaDe2J4fm-I8U21aXqfxIKTgGRkl7gPeQSmuw4gN8OLVBBcjtOozC8>
- Gordon, T. (2000). *Výchova bez poražených*. Tree Rivers Press.
- Hanafin, J., & Lynch, A. (28. Červen 2002). *Peripheral Voices: Parental involvement, social class, and educational disadvantage*. *British Journal of Sociology of Education*, str. <https://doi.org/10.1080/01425690120102845>.
- Hejzlarová, E. M., Muralová, M., & Konrádová, K. (2021). *Nástup do veřejné mateřské školy v České republice: sonda do adaptace rodiče*. *Orbis scholae*.

- Henderson, A., & Mapp, K. (2002). *A New Wave of Evidence, The Impact of School, Family and Community Connections on Student Achievement*. Austin, Texas, USA.
- Hummel, T., Cohen, F., & Anders, Y. (19. Leden 2022). *Early Education and Development*. Načteno z Taylor & Francis Online : <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10409289.2022.2101344>
- Huppertz, N. (2021). *Das Tür-Angel-Gespräch im Rahmen der Elternarbeit*. Načteno z Kindergartenpedagogik.de: <https://www.kindergartenpaedagogik.de/fachartikel/elternarbeit/formen-der-elternarbeit/das-tuer-angel-gespraech-im-rahmen-der-elternarbeit/>
- Chytilová, M. (22. Zář 2021). *Principy komunikace školy s rodiči*. Načteno z Zapojevsechny.cz: <https://zapojevsechny.cz/clanek/principy-komunikace-skoly-s-rodici>
- Kalousková, N. (nedatováno). *Žiju TU*. Načteno z *Snažíme se, aby učení bylo co nejvíce provázané s životem: Snažíme se, aby učení bylo co nejvíce provázané s životem*
- Kinderpedia. (11. Říjen 2022). *Kinderpedia*. Načteno z [Kinderpedia](http://Kinderpedia.co): <https://www.kinderpedia.co/the-role-of-the-family-in-children-s-education-10-reasons-to-involve-parents-in-school-or-kindergarten-activities.html>
- Koťátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada.
- Kotová, M. (2021). *Knížka pro začínající učitelky mateřských škol*. Praha: Portál.
- Kotvová, M. (2021). *Knížka pro začínající učitelky mateřských škol*. Praha: Portál.
- Límová, Z. (1. Červenec 2021). *Blog IT školy*. Načteno z *IT škola*: <https://www.itskolka.cz/blog/obsah-webu-materske-skoly-id-21>
- Lindner, U. (2019). *Pozor, rodiče ve škole, Typické konflikty s rodiči a jak s nimi zacházet*. Praha: Portál.
- Lísková, B. (2017). *Daltonský plán a jeho využití v současné době. Diplomová práce*. Praha, Česká Republika: Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, HTF - Katedra učitelství.
- Mertin, P. V. (2016). *Abeceda pro učitelky mateřských škol*. Praha: Wolters Kluwer.

- Miedel, W., & Reynolds, A. (2. Červenec 1999). Parent Involvement in Early Intervention for Disadvantaged Children: Does It Matter? Wisconsin-Madison, USA, Wisconsin.
- Ministerstvo školství a tělovýchovy. (2021). *edu.cz*. Načteno z Jednotný metodický portál MŠMT: <https://www.edu.cz/methodology/zapisy-do-materskych-skol-pro-rok-2021-2022/>
- NPI, A. (4 2023). Pravidla komunikace a spolupráce s rodiči. *Informatorium*, stránky 8-10.
- Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
- Opravilová, E. (2017). *Příběhy české mateřské školy*. Praha: Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta, Karolinum.
- Parent-teacher relationships in Montessori schools*. (26. Duben 2023). Načteno z Classroom.co: <https://classroom.co/news/item/N0000LGPIAPQM/parent-teacher-relationships-in-montessori-schools>
- Pedagogika Franze Ketta*. (nedatováno). Načteno z kmskarolinka.cz: <https://www.kmskarolinka.cz/skola/pedagogika-franze-ketta>
- Průcha, J. (2016). *Předškolní dítě a svět vzdělávání. Přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Wolters Kluwer.
- Rabušicová, M., Šedřová, K., Trnková, K., & Čiháček, V. (2004). *Škola a/versus rodina*. Brno: Masarykova univerzita.
- Rabušicová, M., Šedřová, K., Trnková, K., & Čiháček, V. (2004). *Škola a/versus rodina*. Brno: Masarykova univerzita.
- Rayner, M. (10. Říjen 2021). Problem-solving strategies for parents and teachers. Australia.
- Rodiče vítáni. (2021). *www.rodicevitani.cz*. Načteno z Rodiče vítáni: https://www.rodicevitani.cz/static/kriteria/rv_kriteria_ms.532ef71bcf1a.pdf
- RVP PV*. (2021). MŠMT.
- Sandbothe, J. R. (2012). Kindergarten transition and parent communication. Cedar Falls, Iowa, USA.

- Svobodová, E. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole : školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál.
- Šimková, J. (11. Červen 2014). Diplomová práce. *Jenská pedagogika*. Praha, Česká Republika, Česká Republika: University of Economics, Prague.
- Švaříček, R., & Šedřová, K. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.
- Tankersley, D., & Tuna, A. (2011). *Kompetentní učitel 21.století, Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA*. Načteno z zacitspolu.cz: <https://www.zacitspolu.eu/wp/wp-content/uploads/2019/10/kompetentni-ucitel-21.-stoleti.pdf>
- Tutt, P. (30. Červenec 2021). *Teacher-Parent Communication Strategies to Start the Year Off Right*. Načteno z Edutopia: <https://www.edutopia.org/article/teacher-parent-communication-strategies-start-year-right/>
- Väterová, A. (18. Duben 2022). *clanky.rvp.cz*. Načteno z Metodický portál NPI: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/23247/adaptace-deti-v-materske-skole-jako-dulezity-krok-ve-vzdelavacim-procesu.html>
- Väterová, A. (2022). *Metodický portál RVP.CZ*. Načteno z Adaptace dětí v mateřské škole jako důležitý krok ve vzdělávacím procesu: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/23247/adaptace-deti-v-materske-skole-jako-dulezity-krok-ve-vzdelavacim-procesu.html>
- Vuorinen, T. (13. Březen 2018). Remote parenting: parents' perspectives on, and experiences of, home and preschool collaboration. *European Early Childhood Education Research Journal*, str. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2018.1442005>.
- Zelinková, O. (1997). *Pomoz mi, abych to dokázal: Pedagogika Marie Montessoriové a její metody dnes*. Praha: Portál.

Seznam příloh

Příloha 1 – Příprava úvodního rozhovoru

Příloha 2 – Příprava na rozhovor s rodičem dítěte

Příloha 3 – Rozhovor o vývoji dítěte

Příloha 4 – Výzkumné otázky k bakalářské práci

Příloha 5 – Přepis rozhovoru s informantkou Annou

Příprava úvodního rozhovoru

Jméno dítěte:
Datum:
Účastníci:
Jak probíhaly první dny dítěte v mateřské škole?
Jak se dítě začlenilo do skupiny? Jak probíhal kontakt s jinými dětmi a učitelkami?
Jak jsem vnímala rodiče ve fázi přivykání?
Jak jsem vnímala dítě? Jak reagovalo na náš denní program s jeho pravidly a rituály?
Čeho jsem si všimla ohledně stavu vývoje dítěte?
O co se dítě zvláště zajímalo? Co ho potěšilo, při čem bylo spíš zdrženlivé?
Jak posuzuji stav vývoje dítěte s ohledem na jeho motorický, kognitivní, sociální a jazykový vývoj?
Jak vnímali rodiče své dítě v mateřské škole? Jaká je současná situace doma?
Co rodičům připadalo nesrozumitelné nebo divné? Co se jim líbilo? Jaká přání/prosby mám k rodičům?
Jaká přání/podněty mají rodiče k zařízení?

Příprava na rozhovor s rodičem o vývoji dítěte

<p><i>Zahájit pozitivním sdělením, ukázkou obrázku nebo fotografie.</i></p>
<p><i>Uvést cíle, informovat o průběhu rozhovoru a jeho časové dotaci</i></p>
<p><i>Získat souhlas s plánovaným průběhem rozhovoru a jeho písemným záznamem.</i></p>
<p><i>Otázky směřující na rodiče, na to, jaké mají k dítěti postřehy. Je možné na toto téma nastínit několik otázek v pozvánce (Jak se dítěti ve škole líbí? Co dítě vypráví o dění ve škole? Jaké má kamarády? Jaká jsou pro něj aktuálně důležitá a zajímavá témata nebo aktivity?)</i></p>
<p><i>Rozhovor nad portfoliem nebo prací dítěte, sdělení postřehů o jeho všeobecném vývoji v posledních týdnech. Popsat vývoj ve výše uvedených oblastech. Zmínit silní stránky a zájmy dítěte, ale i slabé oblasti. Získávat průběžně zpětnou vazbu od rodičů (Myslíte si totéž? Reaguje doma stejně?).</i></p>
<p><i>Společné shrnutí aktuálního stavu vývoje dítěte a návrh toho, jak dítě nejlépe podpořit.</i></p>
<p><i>Možnost dohodnutí dalších termínů, kdy se znovu sejít a promluvit o výsledcích podpory.</i></p>
<p><i>Přání rodičů směrem ke škole.</i></p>
<p><i>Shrnutí všeho řečeného, podepsání protokolu a poděkování.</i></p>

Rozhovor o vývoji dítěte

Datum:	Jméno/věk dítěte:
Důvod rozhovoru:	
Začátek:	Účastníci:
Konec:	
Aktuální vývoj: k čemu došlo u dítěte v posledních týdnech a měsících?	Škola: OOV:
Co je právě teď pro dítě důležité? Jak a s čím si rádo hraje a jaké má zájmy?	Škola: OOV:
Co se dítě zrovna učí? Jaká vzdělávací témata jsou aktuální?	Škola: OOV:
Jak se vede dítěti ve třídě a v kontaktu s dospělými (učitelkami, rodiči a dalšími kontaktními osobami)?	Škola: OOV:
Jak vnímají rodiče dítě doma?	Škola: OOV:

(Lindner, 2019)

Existují postřehy školy nebo OOV, o nichž by se obě strany měly navzájem informovat?	Škola: OOV:
Bude nutná podpora? Jsou nějaké otázky, podněty nebo kritika?	Škola: OOV:
Emocionální vývoj	Škola: OOV:
Sociální vývoj	Škola: OOV:
Motorický vývoj	Škola: OOV:
Kognitivní vývoj	Škola: OOV:
Jazykový vývoj	Škola: OOV:
Existují vývojové cíle, kterých by dítě mělo dosáhnout v následujících týdnech nebo měsících?	Škola: OOV:
Ujednání, dohody, otevřené otázky, časový rámec, termín dalšího rozhovoru.	
Podpis osoby oprávněné k výchově:	Podpis pedagogického pracovníka:

Výzkumné otázky k bakalářské práci

Zkušenosti učitelů s komunikací s rodiči

Jakým způsobem poskytujete/předáváte informace rodičům nebo veřejnosti?

Využíváte nástěnky v šatně nebo jiných prostorách školky?	ANO/NE
Jaký druh informací poskytujete na nástěnkách?	
Využíváte webové stránky?	ANO/NE
Jaký druh informací poskytujete na webových stránkách?	
Využíváte e-mailovou komunikaci?	ANO/NE
Jaký druh informací poskytujete e-mailem?	
Využíváte Facebookovou, Messengerovou nebo WhatsAppovou skupinu ke komunikaci?	ANO/NE
Jaký druh informací takto poskytujete?	
Využíváte informační systém (Naše MŠ, Lyfle...)?	ANO/NE
Jaký druh informací poskytujete přes informační systém?	
Jinou formu?	ANO/NE
Jaký druh informací poskytujete přes tuto jinou formu?	
Poznámky:	

Nástroje a příležitosti ke komunikaci s rodiči

Zápis

Jak u vás probíhá?

Adaptační aktivity

Pořádáte kluby pro batolata, hrací dny nebo jejich obdobu? Pokud ano, jaké, jakým způsobem a jaké četnosti?

Pořádáte třídní a komunitní setkávání? Pokud ano, jaké, jakým způsobem a jaké četnosti?

Pořádáte jiné adaptační aktivity? Pokud ano, jaké, jakým způsobem a jaké četnosti?

Je to dle vašeho názoru přehnané, dostačující nebo nedostatečné, co byste případně změnil/a?

Poznámky:

Individuální konzultace

Pořádáte rozhovor o adaptaci dítěte? Pokud ano, jakým způsobem, jaké četnosti a jak dlouho trvá?

Pořádáte rozhovor o vývoji dítěte? Pokud ano, jakým způsobem, jaké četnosti a jak dlouho trvá?

Pořádáte konzultace, když je problém ze strany rodičů nebo školy? Pokud ano, jakým způsobem a jak dlouho trvá?

Hovoříte s rodiči každodenně, nahodile „mezi dveřmi“? Pokud ano, co bývá obsahem?

Jaké další komunikační příležitosti využíváte?

Účast rodičů na výletech ANO/NE

Rodiče jako vedoucí kroužků ANO/NE

Kurikulární setkání ANO/NE

Rodičovské vzdělávání ANO/NE

Návštěva pedagoga v rodině ANO/NE

Jiné, případně jaké? ANO/NE

Je to dle vašeho názoru přehnané, dostačující nebo nedostatečné, co byste případně změnil/a?

Poznámky:

Emoční stránka komunikace s rodiči

Jaký je váš postoj ke komunikaci s rodiči, jaké pocity zažíváte?

Je oblast komunikace s rodiči, kde cítíte nižší míru jistoty?

Jaké volíte komunikační strategie v různých situacích nebo s různými rodiči?

Jak řešíte emocionálně náročnou komunikaci?

Jaký význam má podle vás komunikace s rodiči pro vaši práci?

Má komunikace mateřské školy s rodiči nějaký význam pro dítě?

Vnímáte, že by měla míra komunikace vliv na vztah školy a rodiny?

Co v komunikaci s rodiči oceňujete nejvíce, co vnímáte, že je největší oboustranný přínos?

Poznámky:

Rozhovor k bakalářské práci

Zkušenosti učitelů s komunikací s rodiči

Informantka Anna

Jakým způsobem poskytujete/předáváte informace rodičům nebo veřejnosti?

Využíváte nástěnky v šatně nebo jiných prostorách školky?

ANO/NE

Jaký druh informací poskytujete na nástěnkách?

V šatně používám stůl s folií pod kterou dávám informace kdy se co pořádá, ale nedáváme to ve velkém předstihu (1 týden před akcí). V šatně máme dále informační nástěnku, kam dáváme, jaké téma máme, čemu se budeme věnovat, máme to rozdělené i na každý den. Rodiče ví předem co budou děti ten týden dělat. Je to pro nás i určitá příprava. Není to do detailu, ale rodiče ví, co můžou s dětma procvičovat doma. Dáváme tam také žádosti o nějaké například předměty nebo další věci k tématu. Informace tam mají hned v pondělí. Další nástěnka je u vstupu zaměřená na akce v okolí, cvičení s dětma, je spíše pro rodiče, sami si tam mohou dát co pořádají plus informace o tom kdy mohou děti do školky, co se nemocí týká.

Využíváte webové stránky?

ANO/NE

Jaký druh informací poskytujete na webových stránkách?

Webové stránky máme, ale využívá je jen vedoucí učitelka pro obecné informace

Využíváte e-mailovou komunikaci?

ANO/NE

Jaký druh informací poskytujete e-mailem?

Využíváme pro komunikaci s rodiči, když se rodičům nedovolám, posílám e-mail, nebo když předávám informace i o tom, co pořádáme. Pro informace, které patří rodičům pouze dětí ze třídy.

Využíváte Facebookovou, Messengerovou nebo WhatsApp skupinu?

ANO/NE

Jaký druh informací poskytujete přes Facebookovou, Messengerovou nebo WhatsApp skupinu?

V jiných třídách využívají Whatsapp.

Využíváte informační systém (Naše MŠ, Lyfle...)?

ANO/NE

Jaký druh informací poskytujete přes informační systém?

Jiná forma?

ANO/NE

Jaký druh informací poskytujete přes tyto jiné formy?

Máme založenou stránku na Rajčeti, kam vkládáme fotografie. Každý měsíc vytvořím nové album a mailem odešlu rodičům heslo. Výhodu vidím v anonymitě, nevidí, kdo z rodičů si fotky prohlédl. Víím jen kolik zařízení si fotografie prohlédlo, a to číslo je velmi vysoké (přes 460 zařízení při 23 dětech). Denně děti fotíme, natáčíme. Nejen u pracovních činností, ale i během volné hry. Alba mají vlastní kód, takže se k fotkám nedostane nikdo jiný z té třídy, máme s nimi sepsanou dohodu o tom, že fotky nebudou jinde prezentovat a souhlas s focením a natáčením. Rodiče jsou nadšení a chtějí to. Je to za podmínky, že jdeme s kůží na trh, mnohdy se vyfotí i něco, co bychom nechtěly. Ale fotky slouží i jako podklad pro další rozhovory s rodiči. Když vidí něco, co je zajímavá (dítě si nehrálo, bylo samo), hned při vyzvedávání se na to mohou zeptat a já jim k tomu mohu podat vysvětlení a nenosí si negativní pocity domů. Všimají si věcí, kterých si třeba sami nevšimneme. Slouží také jako podklad pro rozhovory rodičů s dětmi o tom, co se ve školce ten den dělo, protože 3leté děti ještě nedokážou tak vyprávět o dění ve školce. Když spolu prohlížejí fotky, tak si děti vybaví, co dělaly (jinak si pamatují maximálně co měli k obědu). Mám díky fotkám ihned zpětnou vazbu. Rodiče si o tom, co viděli na fotkách druhý den hodně povídají, vidí, co jejich dítě dělalo, uznají, že takové prostředí a aktivity by doma nedokázali vytvořit. Nebo, že dítě je samotářské, ale vidí, že ve školce si s někým hraje. Na konci školního roku jim na víkend alba odemknu, aby si mohli fotky postahovat, případně jim je dám na CD nebo na flashce. Nic jiného nevyužíváme, protože ty, co využíváme, si myslím jsou dostačující. Nestává se nám, že by ti rodiče informace neměli.

Nástroje a příležitosti ke komunikaci s rodiči

Zápis

Jak u vás probíhá?

Dítě ze zákona nemusí přivést, často se to stává.

Adaptační aktivity

Pořádáte kluby pro batolata, hrací dny nebo jejich obdobu?

Nemáme.

Pořádáte třídní a komunitní setkávání?

Rukodělné dílny s rodičema, každá třída si nachystá program (ne vystoupení dětí), tématické. Podzim, vánoce, jaro. Vánoce - rodiče přinesou cukroví, my uvaříme čaj, kafe, děláme tradice. Jarní (ne Velikonoční - máme Vietnamce a jiné s OMJ - náboženské důvody). 2-3 hodinky příjemně stráveného času. Děti si klidně poodejdou si pohrát, rodiče si vyrábějí. Povídáme si hodně osobně, co se kde v rodinách děje, ve školce, má to kamarádkou atmosféru. Je to dobrovolné. Nechtějí, nemohou - je to jedno. I když se třeba omlouvají, že nemohou, tak mají radost, že jim neříkám, nebo nedávám najevo, že je to hloupé, že tam nebudou nebo že jsou neschopní, že nemohou přijít. Přijde mi to jako lepší příležitost jak komunikovat s rodiči než psát na nástěnku nějaké vzkazy. A když jim něco napíšu, tak jim ještě poděkuji. Barevný den - rodiče děti obléknou do nějaké barvy a máme k tomu nějaké vyrábění tak, aby si děti přinesly domů 10 jednoduchých barevných výrobků, které si doma vystaví. Nosí si do školky i svoje hračky té barvy - učí se na tom popisovat tu hračku. Rodiče jsou ochotní, ján jim na vzkazu děkuji za spolupráci. Mám i svoje po dětech nanošené věci, tak se nic neděje, když někdo něco zapomene. Rodiče tak ode mě necítí ten nátlak, že něco musí, že je neodsuzuji. Cítí, že je nenechám na holičkách, když zapomenou, jsme jen lidi, dá se to vyřešit.

Pořádáte jiné adaptační aktivity?

Schůzka před začátkem školního roku, kam mohou rodiče přijít i s dítětem, prohlédnout si prostory. Ale já umožňuji rodičům první dva měsíce být s dítětem ve třídě. Dobu, po kterou jsou ve školce během adaptace řídíme svým pocitem i pocitem toho rodiče. Pokud se setkám s úzkostným rodičem, nebo když po dvou týdnech nedochází k žádnému vývoji adaptačnímu, nabízíme po nějaké době variantu, odchodu na krátkou dobu, kterou postupně prodlužujeme. První dva měsíce máme s kolegyní zdvojené směny (chodíme vlastně do práce zadarmo). I když všechny maminky nemůžou ve školce první dva měsíce být, my si děti rozdělíme tak nějak s kolegyní, aby to fungovalo. Ale maminky dělají průvodce. Aby ukázaly dětem, kam jaká hračka patří, kam a jak se uklízí, kde je záchod. Aby jim vše ukázaly jako doma. I když máme všude

piktogramy, naučí se na to koukat. Když se bojí, mohou se zeptat maminky, když se nás bojí. Zároveň, když tam rodič po nějakou dobu s námi je, účastní se všech aktivit, tak získá ve mě důvěru a já poznám je. A děti, když vidí, že je maminka pro mě "kamarád", tak se jim lépe přechází z domácího do školkového prostředí. Někdy rodiče sami vycítí po týdnu, dvou, že už není ani potřeba, aby tam byli - i když tomu dávám tak dva měsíce. Nevadí mi, když mě vidí při práci. Víím, že to některým kolegyním vadí. Přítomnost rodičů uklidní děti i rodiče a já mohu navázat vztah s dětma i rodičema a já mám pak lepší práci. I to emoční prožívání dětí je pak lepší.

Je to dle vašeho názoru přehnané, dostačující nebo nedostatečné, co byste případně změnil/a?

Jiné, další?

Také mám sešit, kam si každý den zapíšu, co mi ty rodiče řekli. Nepíšu si o každém dítěti každý den. Ale třeba jen o třech. Například, že se dnes dítě samo obléklo. Nebo, že dnes bylo dítě unavené - rodiče něco odpoví, zapíšu si to, atd... Potom mi to pomáhá se k záznamům vracet a mít to jako podklad pro další jednání s rodiči nebo vyhodnocování chování dítěte a případného poslání do poradny. Mám podrobné záznamy o vývoji situací a dítěte.

Individuální konzultace

Pořádáte rozhovor o adaptaci dítěte? Pokud ano, jakým způsobem, jaké četnosti a jak dlouho trvá?

Nevyužíváme

Pořádáte rozhovor o vývoji dítěte? Pokud ano, jakým způsobem, jaké četnosti a jak dlouho trvá?

Nevyužíváme

Pořádáte konzultace, když je problém ze strany rodičů nebo školy? Pokud ano, jakým způsobem a jak dlouho trvá?

Na začátku školního roku jim říkám, že pokud se jim něco nelíbí, co se děje ve školce, ať to řeknou hned. Vždycky se to dá vyřešit. Kolegyně využívají individuálních konzultací, když už je

nějaký hodně velký problém. Bývá tam vedoucí pracovník a učitelka, nikdy jen jedna učitelka. Hledají společný návrh řešení. Já toho nevyužívám, já s nimi komunikuji denně.

Je to dle vašeho názoru přehnané, dostačující nebo nedostatečné, co byste případně změnil/a?

Hovoříte s rodiči každodenně, nahodile "mezi dveřmi"? Pokud ano, co bývá obsahem?

Když jde kolegyně uspat děti, tak s rodiči vždy mluvím. Jak se mi dítě dnes jevilo, že mi přišlo takové nebo makové, jestli jedlo nebo ne, ptám se pak jestli se něco neděje. Neřeším zde důležité rozhovory.

Jaké další komunikační příležitosti využíváte?

Účast rodičů na výletech ANO/NE

Rodiče jako vedoucí kroužků ANO/NE

Kurikulární setkání ANO/NE

Rodičovské vzdělávání ANO/NE

Pro předškoláky docházela učitelka nabízet aktivity pro předškoláky. Návštěva z PPP.

Návštěva pedagoga v rodině ANO/NE

Jiné, případně jaké? ANO/NE

Je to dle vašeho názoru přehnané, dostačující nebo nedostatečné, co byste případně změnil/a?

Naši komunikaci s rodiči považuji za dostatečnou.

Emoční stránka komunikace s rodiči

Jaký je váš postoj ke komunikaci s rodiči, jaké pocity zažíváte?

Vše, co po rodičích požaduji považuji za dobrovolné, nikdy neočekávám, že to splní (například něco donést), jsem připravena to zařídit, zajistit sama. Neobávám se rozhovoru s rodičema, ale někdy mě reakce rodičů překvapí. Vše si vyslechnu, abych nereagovala hned, ponechám si čas do zítra. Abych předešla přejití rodičů do protiútoků a já abych si také našla do vrtule. Já pak vejdu do třídy, svěřím se kolegyni, zapíšu si to do notesu a jdu si lehnout s čistou hlavou. Emoce se mnou hýbou hodně. Snažím se představit si situaci rodičů, jak by bylo mě, kdyby mi někdo sděloval něco negativního o mém dítěti. Rozdýchám to, promyslím, řeknu, zkuste to promyslet doma, hledáme společně cesty. Vyhýbám se tomu, abych jim dala pocit, že selhali. Snažím se

řící to tak, že se snažíme pomoci. Většinou stačí dát jim prostor to vyřešit nebo se vyjádřit. Jakkoliv mívám vůči dětem negativní pocity, tak se snažím je ukočírovat a snažit se dítěti pomoci. I když jsou děti nějak vedeny, tak ve školce jsou zavedená nějaká pravidla, která dětem ukazujeme a nastavujeme a jsou pro všechny.

Je oblast komunikace s rodiči, kde cítíte nižší míru jistoty?

Když musím předávat negativní informace o dětech nebo informovat o neúspěchu.

Jaké volíte komunikační strategie v různých situacích nebo s různými rodiči?

Využívám toho, že mám sama dvě děti a předávám některé informace jako vlastní zkušenost nebo osvědčený osobně vyzkoušený postup. Já výroky, že já potřebuji pomoc s tím dítětem pro moji práci. I když se staví rodiče negativně například k návštěvě poradny, tak stejně děkuji za snahu, děkuji za poznámky z poradny, tak abych je ujistila, že to byl správný krok, že mi to v mojí práci pomohli. Nesdělují hned to špatné, ale tím, že si vše píšu a trvá to tak, a tak dlouho, vím, že už jsme o tom mluvili a kdy - je to pro mě podklad pro další vyhodnocování situací. Vždycky děti chválím. Považuji za nejhorší rodiče o ničem neinformovat a pak najednou jim říci, že je nějaký problém a už trvá například měsíc. To je jako když uděláte z těch rodičů blby. Rodiče mají možnost nahlédnout do Osobní knížky (obdoba portfolia), kam dávám jak fotky dítěte, články z barevných dnů a další, zvu rodiče do třídy, když mají děti zájem o ukázání knížky, aby si sedli ve třídě a prohlídli si ji společně. Rodiče se i ptají proč jejich dítě něco v knížce nemá oproti ostatním - hned jim mohu nastínit jak to je. Já výroky a komunikace beze slov (vůči dětem). K různým rodičům volím i různý styl komunikace, rychlost řeči atd. Vždy rodiče chválím, vždy se snažím i jimi podanou negativní informaci obrátit v pozitivní. Jakkoliv mám momentálně jiný názor.

Jak řešíte emocionálně náročnou komunikaci?

Snažím se v takovém případě vyslechnout a reakci nechat až na druhý den, abych nemusela vstupovat do opozice.

Jaký význam má podle vás komunikace s rodiči pro vaši práci?

Ano, mám zpětnou vazbu každý den. Když rodiče například referují, co to dítě umí aniž by je to učili. Také vím, že díky tomu, že si vše zaznamenávám mi rodiče někdy lžou a mohu se podle toho zařídit. Většinou se jedná o důsledek poraněného ega.

Má komunikace mateřské školy s rodiči nějaký význam pro dítě?

Ano, i když se jedná o negativní informaci a oni jsou vůči tomu problému odmítají, popírají to, tak se rodiče stejně zamyslí a po čase vidím, že asi s ním doma pracují tím směrem, protože se dítě zlepšuje, vyvíjí.

Vnímáte, že by měla míra komunikace vliv na vztah školy a rodiny?

Rodiče mají od nás hodně informací, tak jsou klidní. Mají velký zájem o vše, co požádáme.

Co v komunikaci s rodiči oceňujete nejvíce, co vnímáte, že je největší oboustranný přínos?

Když dokážou říct pravdu, protože to je pro ně někdy dost těžké. Těžké je to někdy i pro nás. Když nedokážeme dostatečně spolupracovat s rodičema, nebudu nikdy v jejich očích dost dobrá, budu jen ta hlídací služba jejich dětí. Oceňuji, že mají ke mně důvěru a sdělují mi tu pravdu a o to líp se mi pak pracuje s tím dítětem. Protože já jim tu pravdu sděluji od samého začátku i když měkčeji ze začátku než potom. Protože potřebuji nejdříve poznat ty rodiče a zjistit kam až můžu zajít, abych ty rodiče nezranila. Ale stačí to tak do období Vánoc. Mám pocit, že obě s kolegyní budíme u rodičů důvěru, vědí, že nám tu pravdu můžou říct.

Poznámky: